

Hybridní válka

Jakub Navrátil

Bakalářská práce
2025

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2024/2025

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Jakub Navrátil
Osobní číslo:	L22149
Studijní program:	B1032A020002 Ochrana obyvatelstva
Forma studia:	Prezenční
Téma práce:	Hybridní válka

Zásady pro vypracování

- Prostřednictvím českých a zahraničních zdrojů zpracujte problematiku hybridní války se zaměřením na vývoj a vnímání pojmu v historickém a současném spektru.
- Analyzujte vývoj bezpečnostní situace v České republice v rámci hybridního působení, definujte hybridní hrozby.
- Zpracujte problematiku dezinformací, jakožto nástroje hybridní války, a kvalitativně analyzujte její konzumenty.
- Navrhnete opatření proti hrozbám hybridního působení v České republice.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. BENNETT, W. Lance a LIVINGSTON, Steven. *The Disinformation Age*. Cambridge: Cambridge University Press, ©2021. ISBN 978-1-108-82378-4.
2. HOFFMAN, Frank. *On Not-So-New Warfare: Political Warfare vs Hybrid Threats*. Online. In: War On The Rocks. 28.7. 2014. ©2024. Dostupné z: <https://warontherocks.com/2014/07/on-not-so-new-warfare-political-warfare-vs-hybrid-threats/>.
3. KURFÜRST, Jaroslav a PANDŮREK, Jan (ed.). *Za zcadlem: hybridní válka jako staronový fenomén mezinárodních vztah*. Praha: Academia, 2021. ISBN 978-80-200-3237-9.
4. STOJAR, Richard. *Vývoj a proměna konceptu hybridní války*. Online. In: *Vojenské rozhledy*. Roč. 2017, č. 26, článek 2, s. 44-45, ©1991-2024. ISSN 2336-2995. Dostupné z: <https://doi.org/10.3849/2336-2995.26.2017.02.044-055>.
5. WEISSMANN, Mikael; NILSSON, Niklas; PAMERZ, Bjorn a THUNHOLM, Per. *Hybrid Warfare: Security and Asymmetric Conflict in International Relations*. London: I.B. TAURIS, 2021. ISBN 978-1-7883-1711-5.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Ivan Princ**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání bakalářské práce: **2. prosince 2024**

Termín odevzdání bakalářské práce: **2. května 2025**

L.S.

---

prof. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

---

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 2. prosince 2024

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění bez ohledu na výsledek obhajoby;
- bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- jedno vyhotovení bakalářské práce v listinné podobě bude ponecháno Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně k uložení;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá; neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že

- jsem na bakalářské práci pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem řádně citoval(a); v případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor;
- odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne 8. 4. 2025

.....
podpis autora

ABSTRAKT

Práce navrhuje státní „*Protidezinformační prezentaci*“, jakožto nástroj strategické komunikace rychlé reakce na informační útoky velkého rozsahu, a program „*Obnovy národní identity*“, jakožto permanentní nástroj rozvoje společenské a státní odolnosti, v kontextu tvorby opatření vůči informačnímu (hybridnímu) působení na území České republiky. Prezentované závěry jsou odvozené z obsahové analýzy výročních zpráv českých zpravodajských služeb a dalších příslušných dokumentů; kvalitativní analýzy konzumentů dezinformační scény (tvořící hypotetickou kategorizaci řešené skupiny); a teoretických poznatků zabývajících se terminologií hybridní války, historickým vývojem, současnou podobou hybridního působení a hybridní válkou v kontextu Mezinárodního humanitárního práva.

Klíčová slova: dezinformace, hybridní válka, informační působení

ABSTRACT

The paper proposes a state "Anti-Disinformation Presentation" as a strategic communication tool for rapid response to large-scale information attacks, and a program for the "Restoration of National Identity" as a permanent tool for the development of societal and state resilience, in the context of creating measures against information (hybrid) threats in the Czech Republic. The presented conclusions are derived from content analysis of annual reports of Czech intelligence services and other relevant documents; qualitative analysis of consumers of the disinformation scene (forming a hypothetical categorization of the addressed group); and theoretical insights dealing with the terminology of hybrid warfare, its historical development, the current form of hybrid influence, and hybrid warfare in the context of International Humanitarian Law.

Keywords: desinformations, hybrid warfare, information warfare

Můj neskonalý vděk patří panu inženýru Princovi, který s hodinářskou precizností opakovaně kontroloval dlouhosáhlé obsahy revizních verzí této práce. Především děkuji za pečlivé vytyčování typologických chyb a vysvětlování jejich oprav.

Můj vděk si také zasluhuje paní doktorka Pitrová, jež byla pevnou oporou ve mém studijním rozvoji a silnou inspirací v zájmu o oblast geopolitiky a hybridního působení.

V neposlední řadě mnohokrát děkuji svým rodičům, kteří umožňují mé studium a jsou mi pevnou podporou. Jejich ochota vyslechnout mou bezpečnostním prostředím ztrápenou mysl je významným faktorem existence této práce.

„Strach lže a ty mu věříš.“

- Friedrich Nietzsche

Zmíněný citát, v kontextu práce, na mne působí příhodně, nýbrž si dovolím jeho úpravu pro plné souznění s informační válkou, kterou žijeme.

„Lež straší a ty jí věříš.“

OBSAH

ÚVOD.....	11
I TEORETICKÁ ČÁST	13
1 POJEM „HYBRIDNÍ VÁLKA“	14
1.1 DEFINICE HYBRIDNÍ VÁLKY	14
1.2 KRITIKA POJMU HYBRIDNÍ VÁLKY	15
2 VÝVOJ A HISTORICKÉ UPLATNĚNÍ HYBRIDNÍHO PŮSOBNÍ.....	19
2.1 PRVNÍ ETAPA HYBRIDNÍCH VÁLEK – VOJENSKÁ	19
2.2 DRUHÁ ETAPA HYBRIDNÍCH VÁLEK – VOJENSKO-CIVILNÍ.....	20
2.3 TŘETÍ ETAPA HYBRIDNÍCH VÁLEK – CIVILNÍ	22
3 SOUČASNÉ HYBRIDNÍ PŮSOBNÍ	23
3.1 VLASTNOSTI HYBRIDNÍHO PŮSOBNÍ.....	23
3.2 INFORMAČNÍ PŮSOBNÍ JAKO PRVEK HYBRIDNÍCH VÁLEK	26
4 HYBRIDNÍ VÁLKA V KONTEXTU MEZINÁRODNÍHO HUMANITÁRNÍHO PRÁVA.....	30
4.1 ČLENĚNÍ MHP	30
4.2 VYBRANÁ TERMINOLOGIE MHP	31
4.3 HYBRIDNÍ VÁLKA V KONTEXTU MHP	32
II PRAKTICKÁ ČÁST	35
5 ANALÝZA BEZPEČNOSTNÍHO PROSTŘEDÍ ČR V KONTEXTU HYBRIDNÍ VÁLKY	36
5.1 ANALÝZA STRATEGICKÝCH DOKUMENTŮ ČESKÉ REPUBLIKY	36
5.2 ANALÝZA VÝROČNÍCH ZPRÁV ZPRAVODAJSKÝCH SLUŽEB ČESKÉ REPUBLIKY	39
5.3 ZÁVĚRY Z ANALÝZY BEZPEČNOSTNÍHO PROSTŘEDÍ	47
6 ANALÝZA KONZUMENTŮ DEZINFORMAČNÍ SCÉNY	50
6.1 VÝSLEDKY ANALÝZY KONZUMENTŮ DEZINFORMAČNÍ SCÉNY	51
6.2 SOUVISEJÍCÍ (VÝZKUMNÉ) PROJEKTY	54
7 OPATŘENÍ PROTI (HYBRIDNÍMU) INFORMAČNÍMU PŮSOBNÍ	58
7.1 ZŘÍZENÁ PROTIHYBRIDNÍ OPATŘENÍ	58
7.2 NÁVRH NOVÝCH PROTIHYBRIDNÍCH OPATŘENÍ	62
7.2.1 Státní opatření	62
7.2.2 Společenská opatření.....	66
ZÁVĚR	69
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	73
SEZNAM OBRÁZKŮ	80

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	81
SEZNAM PŘÍLOH.....	82

ÚVOD

S přelomem dvacátých let dvacátého prvního století přichází nový historický milník světové bezpečnostní situace. Globální bezpečnost je neustále ohrožována novými, či podružnými domino-efektově tvořenými hrozbami, jejichž významnost a netradičnost intenzivně formuje moderní společnost.

Následně po zažehnání pandemie Covid-19 vzniká otevřený válečný konflikt v evropské bezprostřední blízkosti, který částečně obnovuje Studenou válku minulého století a tvoří proxy-válku mezi „Západem“ a „Východem“, jejichž důsledky jsou mimo jiné globální ekonomický úpadek, inflace a migrační krize. Nedlouho poté vzniká další vojenský konflikt v oblasti Izraele a Gazy, který umocňuje už tak napjaté vztahy muslimských menšin v západní společnosti, jež je dlouhodobě vystavována aktivní a pasivní islamizaci. Neopomenutelnou hrozbou, dle Západní perspektivy, je též politický postoj Čínské lidové republiky a její zdánlivě úspěšný ekonomický cíl ovládnutí světového trhu. A v neposlední řadě z naturogenního spektra hrozba globálního oteplování, jejíž dlouhodobý důsledek má destruktivní předpoklady na mezikontinentální úrovni.

Problematika jmenovaných antropogenních hrozeb tvoří nové trendy pro válečné konflikty, mezi které jsou zařaditelné autonomní bojové systémy, vývoj umělé inteligence, bezpilotní systémy, ale také influenční předválečná fáze a manipulace civilního obyvatelstva potencionálního nepřítele. V rámci těchto předválečných fází jsou zdokonalovány staré metody sociálního inženýrství a doplňovány o moderní komunikační a informační technologie. Důsledkem jsou různé dezinformační systémy, kognitivní manipulace a radikalizace společnosti.

Jmenovaná „hrozba“ jakékoliv podoby sociálního inženýrství je pouze fragmentem komplexní podoby dnešních vojensko-politický válek. Souhrnně je tento trend a jev pojmenováván jakožto „hybridní válka“, které je z důvodu významnosti a aktuálnosti věnována tato práce.

Obsahově se práce zabývá teorií hybridní války v kontextu terminologického, historického, současného a Mezinárodního humanitárního práva. Analyticky je práce zaměřena na současnou bezpečnostní situaci České republiky v rámci hybridní války a následně se zaměřuje na hrozbu dezinformačních systémů a řeší problematiku konzumentů dezinformační scény.

Hlavním cílem práce je navrhnout opatření proti hrozbám hybridního působení, se zaměřením na konzumenty dezinformační scény a opatření vůči negativnímu informačnímu působení. Dílčí cíle sloužící k dosažení cíle hlavního jsou:

- vypracování teoretických východisek problematiky hybridní války z českých a zahraničních zdrojů,
- analýza bezpečnostní situace v České republice prostřednictvím příslušných bezpečnostních dokumentů, jež je formulována otázkami:
  - je Česká republika hybridně ohrožována?
    - jak je Česká republika hybridně ohrožována?
    - kým je Česká republika hybridně ohrožována?
- analýza informačního působení a dezinformací, jakožto nástroje hybridní války, a kvalitativní analýza konzumentů dezinformací, jež jsou formulovány otázkami:
  - jakou hrozbu představuje informační působení?
  - lze konzumenty dezinformační scény obecně kategorizovat?

K získání informací pro zpracování teoretických východisek hybridní války je použito metody literární rešerše, přičemž jsou následně získané informace prezentovány s užitím výzkumných technik syntézy pro tvorbu celistvého obrazu problematiky hybridního působení; a dedukce k formulaci informací (od obecných poznatků ke konkrétním hybridním prvkům).

Výzkumné metody analytické části práce zahrnují obsahovou analýzu příslušných bezpečnostních dokumentů s využitím výzkumné techniky komparace pro porovnání pohledu bezpečnostních složek na řešenou problematiku a její vývoj v čase; a kvalitativní empirickou metodu polostrukturovaného rozhovoru k získání informací o konzumentech dezinformační scény s následným využitím výzkumných technik abstrakce k odstranění nepodstatných jevů; a generalizace k formulaci potenciálního jednotného závěru o zkoumané skupině.

Získané závěry slouží k naplnění hlavního cíle práce – návrh opatření proti hybridnímu (informačnímu) působení v České republice.

Většina obsahu práce je vztahována k bezpečnostní situaci a perspektivě České republiky a jejím spojencům.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 POJEM „HYBRIDNÍ VÁLKA“

Počátek aktivního užívání pojmu „*hybridní války*“ (dále v textu jen „*HV*“), jak jej vnímáme dnes, je dle odborné veřejnosti vztahován k roku 2015 a aktivitám Ruské federace (dále v textu jen „*RF*“), jejichž výsledkem byla anexe Krymu v roce 2014. (Stojar, 2017; Hoffman, 2014; Kartusová, 2021; Weissmann, 2021) Zmíněnému časovému zařazení odpovídá i státní prezentace prostřednictvím veřejných příslušných bezpečnostních dokumentů (Bezpečnostní a Obranné strategie České republiky) a výročních zpráv zpravodajských služeb (viz praktická část práce). Příslušné dokumenty (Bezpečnostní strategie České republiky 2015 a Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2015) poprvé konkrétně používají pojem HV, který stručně definují a označují za hrozbu pro Českou republiku (dále v textu jen „*ČR*“). (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, ©2015; Bezpečnostní informační služba, 2016)

1.1 Definice hybridní války

Zásadním problémem HV z terminologického hlediska je její nekonkrétnost. HV nepředstavuje pevně stanovenou a definovatelnou vojenskou strategii, nýbrž nedefinované spektrum konvenčních a nekonvenčních vojenských, civilních, politických, ekonomických kybernetických, kriminálních atp. prostředků, které slouží k dosažení příslušných vojensko-politických cílů.

Publicisticky oficiálně první užití termínu HV je vztahováno k Walkerovi, který ovšem termín užívá v čistě vojenském spektru. Jim prezentovaná HV je vztahována na kombinaci konvenčních a speciálních operací, guerillové válce, terorismus, asymetrické boje, užití zbraní hromadného ničení a podobně. (Walker, 1998)

Průkopníkem HV (v podobě bližší dnešku) je Hoffman, který problematiku formoval již začátkem dvacátého prvního století. (Mattis, Hoffman, 2005; Hoffman, 2007; Hoffman, 2009) Hoffman definuje HV jako současně používanou „...*kombinaci konvenčních zbraní, nepravidelných taktik, terorismu a kriminálního chování ve stejném čase a bojovém prostoru k dosažení svých politických cílů.*“, přičemž vychází z definice Generála Wurster, USAF. (Hoffman, 2014) Hoffman také uvedl rozlišení HV a takzvané compound war (válčení složených sil), přičemž oba výrazy považuje za metodu válčení konvenčními a nekonvenčními prostředky, ale prostředky (konvenční a nekonvenční) HV jsou nejen stejně směřovány ale také přímo pod přímým společným velením. (Hoffman, 2009)

Kartusová (2021) také zdůrazňuje nedefinovatelnost HV a dokonce upozorňuje na možnost různé interpretace a zařazení stejného aktu mezi čin HV u subjektů s rozdílnými právními normami. Obecně definuje HV jako současné užití civilních a vojenských sil a prostředků k zajištění postavení útočícího subjektu, či dezinformačním a destabilizačním úkonům vůči napadenému. Tyto obecné definice HV odbornou společností jsou velmi podobné a liší se minimálně.

Další společně uznávanou teorií je konfrontace standartního pohledu na válečný konflikt v rámci HV. Weissmann (2021) poukazuje na stírání hranic civilní a vojenské sféry při ozbrojeném konfliktu, což formuje tzv. „šedou zónu“. Stejný fenomén jmenuje i Hoffman (2014) také jako „stínové války“.

Principem šedých zón je nerozeznatelný, nebo velmi náročně rozeznatelný, přechod mezi civilní a vojenskou sférou, jež může být formovaný bojovou účastí civilního obyvatelstva (guerilla, terorismus), psychologickými operacemi (radikalizace společnosti, dezinformace), kybernetickými útoky atd. Dle tohoto velmi obecného popisu je také nahlíženo na HV jako na pouze nový pojem pro dlouhodobě existující trend, jež našel své uplatnění u téměř jakéhokoliv ozbrojeného konfliktu (viz kapitola 2 Vývoj a historické uplatnění hybridní války).

Pro účely práce je klíčové vymezení pojmů „dezinformace“, jako úmyslně šířené lži za účelem ovlivnění cílového subjektu a „misinformace“, jako neúmyslně šířené lži. Konečný důsledek dezinformace a misinformace může být totožný. (Ministerstvo vnitra; Ministerstvo obrany; Ministerstvo spravedlnosti, 2022)

1.2 Kritika pojmu hybridní války

V rámci užší definice HV a začlenění praktický aktů mezi hybridní působení nastává v odborné komunitě dilema. Primární rozkol je v začlenění pouze vojenských aktů, či i aktů zaměřených na společenskou úroveň (radikalizace) bez „přímé“ vojenské návaznosti. (Stojar, 2017) Prakticky prvky HV mohou být naprosto rozlišného charakteru pro danou situaci (válečný konflikt / předválečné období), či geologickou oblast.

Některé odborné názory kritizují pojem „hybridní válka“, jakožto zavádějící, právě z důvodu jeho širokosti a nespecifičnosti. Foltýn (2023) takto komentuje pojem „hybridní působení“, protože se prakticky jedná o „normální“ vojenské působení předcházející „kla-

sickému“ / konvenčnímu vedení války, popřípadě o prvek jinak doplňující konvenční ozbrojený konflikt. Abnormálnost HV Foltýn komentuje pouze vzhledem k Západnímu společenskému a právnímu nastavení hranic pro „válka“ vs „mír“, které HV stírá, a i z tohoto důvodu pojem HV a „války“ považuje za obdobný (vyjma právních specifik, jako Válečný stav).

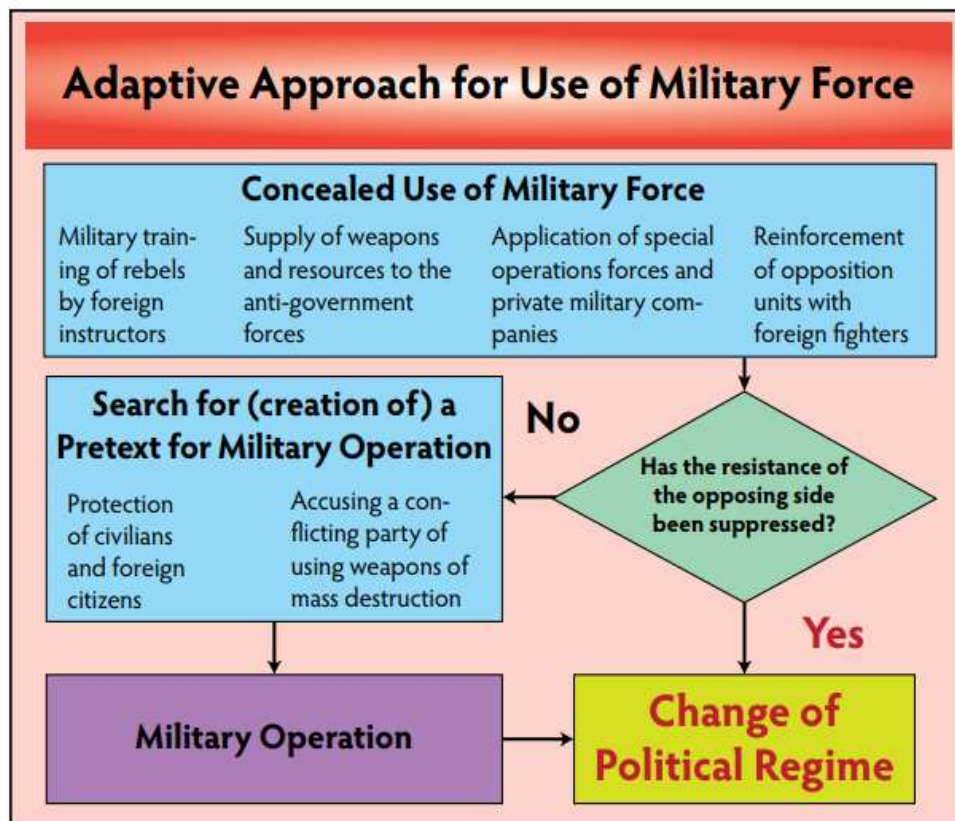
Bahénský (Kurfürst, 2021) přímo kritizuje koncept HV, protože dle Gerringa (2011) nesplňuje obecná kritéria pro užitečný koncept. Těmito kritérii jsou: rezonance – srozumitelností vztah mezi pojmem a definicí, diferenciace – rozlišení konkrétních případů konceptu od jiných a síla – sdílnost znaků konkrétních případů konceptu. Ve své podstatě HV silně nesplňuje žádný z jmenovaných kritérií z důvodu nemožnosti tvorby pevné a stálé definice. Problematika rezonance HV je vztahována ke druhé polovině sousloví – „válka“. Sousloví válečných konceptů (např.: Studená válka, občanská válka, světová válka) vždy rozvíjí koncept války o nějaký popisný charakter, kdežto hybridní válka koncept války pouze částečně splňuje a charakterově téměř nerozvíjí. Diferenciace HV je z analytického hlediska katastrofální, v rámci širokého pohledu na HV je možné, zařadit do této skupiny téměř jakýkoliv ozbrojený konflikt. V rámci užšího pohledu na HV vzniká problém různorodosti konkrétních činů a schopnost analýzy jejich dopadů, či významu pro daný (klidně i fyzicky neexistující) konflikt. A v neposlední řadě síla HV, která je opět těžko vyjádřitelná, protože principem HV je právě užití různých metod a prostředků, ale jejichž alespoň částečné užití doprovází většinu ozbrojených konfliktů.

Další kritiku v odborné komunitě získává pojem HV z důvodu jeho popularizace a neodborné medializace problematiky. K tomu je vztahována tak zvaná „*Gerasimova doktrína*“, kterou prezentoval Galeotti (2014) z článku tehdejšího náčelníka ruského generálního štábu Gerasimova, který v anglickém znění zpracoval Bartles (2016). Ve zmíněném článku Gerasimov popisuje užití nekonvenčních způsobů k vyvolání válečných konfliktů sloužících k politickým převratů (viz obrázek 1).

Problematickým je ovšem fakt, že tak zvaná „*doktrína*“ není vojenskou doktrínou ale byla pouze prezentací myšlenek Gerasimova a její prezentace jakožto oficiální ruskou vojenskou doktrínou je zavádějící, což později uvedl i sám autor článku Galeotti (2019). S anexí Krymu byla Gerasimova doktrína intenzivně medializována současně s hybridní válkou jakožto Ruskou federací vymyšlený nástroj. (Bahénský, Kurfürst, 2021)

Navazující kritikou HV a jejího ruského ukořelení je pozoruhodná interpretace Charapa a Fridmana (2018) Bahénským (Kurfürst, 2021), který upozorňuje na koncept HV, jakožto Západní s projekcí na Ruskou federaci, či Čínskou lidovou republiku (dále v textu jen

„ČLR“) a opačně. Dle této myšlenky je HV konceptem umožňujícím příslušné straně osočovat „protivníka“ z ilegálních činů, těžko čistě vojensky potvrditelných s bezpečnostním podtextem, přičemž vnímání HV RF / Západem může být naprosto odlišné a tvarovatelné.

Obrázek 1 – Užití nekonvenčních prostředků dle Gerasimova.

(Bartles, 2016)

V neposlední řadě nastává problém v častém zaměňování pojmů „hybridní válka“, „hybridní hrozba“ a „hybridní působení“. Hranice mezi těmito pojmy výstižně definuje Weissmann (2021), který za pojem hybridní válka považuje dlouhodobě trvající konflikt užívající převážně hybridního působení, což jsou již konkrétní akty negativně působící proti poškozovanému subjektu. Za hybridní hrozbu je následně považováno hybridní působení zasazené do standartní definice hrozby, tudíž se jedná o potencionálně aktivovatelný negativní děj. Tento problém komentuje také Treverton (2018), který podporuje verzi „hybridního působení / hybridní hrozby“ spíše než termín „hybridní válka“ a výstižně doporučuje zaměření odborné komunity na řešení daného problému než řešení jeho definice.

Problematika nejednotné definice HV po více než dvaceti letech nadále zůstává otevřená a komplikovaná. Potenciální slibnou myšlenkou odborné bezpečnostní komunity v rámci HV je nahlížení na jednotlivé akty v rámci „hybridního působení“ / „hybridní

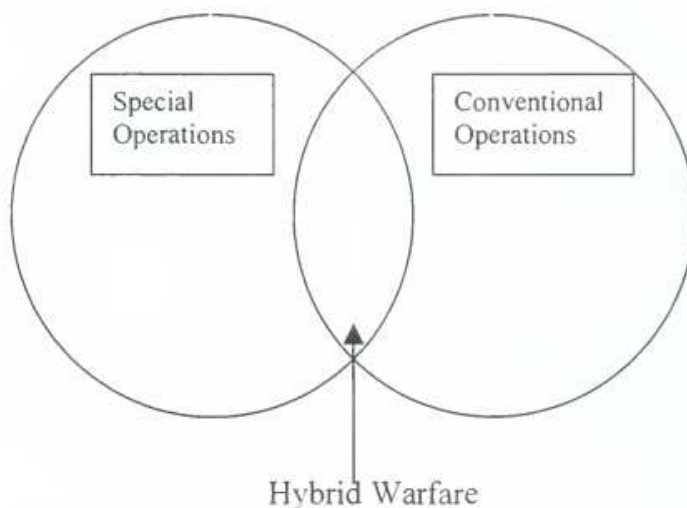
hrozby“ pro danou situaci, než kategorizace celkových konfliktů pod záštitu hybridní „*války*“, jelikož historicky neexistuje konflikt, který by byl tvořen pouze hybridním působením (viz kapitola 2 Vývoj a historické uplatnění hybridního působení a kapitola 3 Současné hybridní působení).

2 VÝVOJ A HISTORICKÉ UPLATNĚNÍ HYBRIDNÍHO PŮSOBNÍ

Jak již bylo diskutováno kategorizace jednotlivých ozbrojených konfliktů do schématického typu hybridní války je velmi obtížná, ba nemožná, poněvadž takový schématický vzor neexistuje. Nicméně v historii formulace teorie HV existují vyzdvihované konflikty, jež jsou odbornou komunitou udávány za příklady hybridní války, popřípadě jsou nějak danou problematikou postiženy. Chronologicky teoretický vývoj HV vycházel z čistě vojenského uplatnění a postupně se adaptoval i do civilní sféry a v nejmodernějším podání se setkáváme i s teoriemi zahrnujícími vojenské spektrum velmi okrajově. Dle zmíněného pomyslného dělení náhledu na HV jsou zpracovány následující podkapitoly.

2.1 První etapa hybridních válek – vojenská

Již zmiňovaný R. Walker (1998), příslušník námořní pěchoty USA, diskutoval HV, jakožto staronový fenomén uplatnitelný pro námořní pěchotu na takticko-operativní úrovni při potřebách vedení asymetrických bojů. Jeho klasifikace HV vychází z konvenčních (použití standartních vojenských prostředků – těžká technika námořnictva a letectva) a speciálních sil (menší skupiny sloužící pro specifické činnosti na nepřátelském území apod.), přičemž hybridní působení definuje jako průsečík obou vojenských forem.

Obrázek 2 – Grafické umístění hybridní války dle Walkera.

(Walker, 1998)

V tomto převážně vojenském kontextu J. Kurfürst (2021) vzpomíná historické až báje bitvy, na které je takováto HV uplatnitelná. Zmiňuje například Gedeonovu lest z Knihy

soudců, jež popisuje vítěznou bitvu použitím lsti, psychologického nátlaku a oklamání lidských smyslů. či Odysseovu léčku s Trojským koněm. Dále diskutuje významné historické vojenské strategie jako Michiavelliho nebo Sun-c'a (který je často zmiňovaný v kontextu HV, např. Foltýn, 2023), jež jsou oba autory stejnojmenných děl Umění války, které se zabývají „*nekonvenčními*“ vojenskými postupy.

Jmenovanými příklady HV dle Walkera (1998) jsou Druhá Americko-Seminolská válka v první třetině devatenáctého století. Walker popisuje souboj konvenčních amerických kolonizačních sil bojujících proti domorodým Indiánům a uniklým afro-americkým otrokům v oblasti Floridy, kteří efektivně kombinovali konvenční a guerillové taktiky. Dalším zmiňovaným příkladem jsou bitvy Druhé světové války v Pacifiku. Podobně jako v předchozím příkladu se jednalo o bažinatou a tropicky zalesněnou oblast ideální pro partyzánskou válku. Nicméně Walker také zmiňuje schopnost japonské armády odolávat masivním americkým útokům užitím konvenčních sil – dělostřelectvo, letectvo, apod. Ve většině střetů japonská armáda užívala nekonvenčních prostředků (guerilla, tunelové systémy, hit-and-run útoky, malé útočné skupiny), které v rámci psychologické války – psyops, používala demoralizující prostředky obdobné Indiánům. Efektivní bojové strategie Japonska a morální zdatnost vedly k bojovému nasazení atomových zbraní americkou armádou. V neposlední řadě Walker uvádí válku ve Vietnamu, která opakovala již řečené trendy a důsledky, mimo užití atomových zbraní.

Walkerovo vnímání HV bylo postaveno na vizi konvenčních vojenských jednotek působit nekonvenčně. V rámci moderního chápání HV je tato teorie zařazena mezi klasické vojenské působení, jelikož trend hybridního působení se primárně přesouvá do civilní sféry s následnou vojenskou návazností.

Mimo standartní použití konvenčních sil, lze mezi vojenské působení zařadit například působení informační. To komentuje také Foltýn, který jej popisuje jako „... *jakékoliv působení na protivníka pomocí informací, jímž dosahujeme nebo podporujeme dosažení vojenské výhody... tj. využití klamání, propagandy, psychologických operací...*“ (Foltýn, Kurfürst, 2021).

2.2 Druhá etapa hybridních válek – vojensko-civilní

Užití civilních prostředků k dosažení vojenských cílů, či působení na civilní obyvatelstvo k dosažení určité vojenské výhody bylo zařazováno mezi prvky hybridního působení později, nicméně aplikace těchto fenoménů doprovázela mnoho již historických konfliktů.

Za učebnicové hybridní působení považuje Kurfürst (2021) činnost Nacistického Německa vůči Československu v letech předcházejících Druhé světové válce. K dosažení svého vojensko-politického cíle, anexe Sudet Československa a posléze celého území, Německo využívalo diplomatického a ekonomického tlaku, informační války, podporovalo místní vlivové skupiny, radikalizovalo německou populační menšinu a vyhrožovalo užitím ničivé vojenské síly.

Činnost nacistického Německa vůči Československu je často přirovnávána činností Ruské federace vůči Ukrajině v letech 2014 po současnost. Vyjma užití moderních informačních technologií jsou oba procesy velmi podobné, jak cíli, záminkou a provedením. Rozdílným je pouze tvoří aktivní obrana napadeného se Západní podporou.

Další mocností významně užívající hybridní působení bylo dle mnoha autorů bolševické Rusko a následně Sovětský svaz. Cíl Ruska v podobě celosvětového třídního boje a vzestupu komunismu, rozkladem kapitalistických režimů, hojně využíval systematického klamání a propagandy, jež později vyústila v přímou vojenskou doktrínu zvanou jako „*maskirovka*“. Významným prvkem hybridního působení je sociální inženýrství, kterého Rusko využívalo nejen k nepřátelskému působení, nýbrž k manipulaci vlastní populace formou denní propagandy. (Kurfürst, 2021)

Významnost propagandy udržující chod společnosti, Východu i Západu, nabíla vrcholových hodnot v období studené války. Vojenským cílem poválečné éry bylo masivní konvenční a atomové zbrojení, jemuž napomáhali psychologické operace (PSYOPS) z obou stran, jejichž důsledkem byla radikalizace společnosti proti „*nepříteli*“ a demoralizace opo-
nenta.

Rozpad Sovětského svazu a konec studené války vedl k debipolarizaci světového řádu. Následné bezpečnostní události a ozbrojené konflikty byly, až do blízké současnosti, formou soupeření silově nerovných protivníků, což vedlo opět k nekonvenční povaze válek. (Prorok, 2020)

Za významnou etapu hybridního působení považuje Kurfürst (2021) Válku proti terorismu, jež zahrnovala asymetrické operace, nepřímé působení, propagandu, zpravodajské operace a terorismus. Právě užívání terorismu, klasifikovatelného jako nekonvenčního prostředku k dosažení vojensko-politických cílů, kterými v kontextu terorismu často bývá strach, vedlo k transformaci Západních vnitřních bezpečnostních struktur. Tomu vypovídají i příslušné české bezpečnostní dokumenty z období přelomu století do současnosti (např.:

Bezpečnostní strategie ČR 2001, Bezpečnostní strategie ČR 2023). (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2001; Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2023)

2.3 Třetí etapa hybridních válek – civilní

Nejnovější fází, pomyslného dělení hybridních válek do etap, je etapa „civilní“. Podobně jako u předešlých etap toto označení definuje oblast, ve které se dané hybridní akty uskutečňují. Etapa „vojenská“ zaštiťovala hybridní činnost vojenských prvků v ozbrojených konfliktech, etapa „vojensko-civilní“ zaštiťovala činnost vojenských / politických / ekonomických a podobných prvků, vůči vojenské a civilní sféře pro zisk určité vojenské výhody a etapa „civilní“ zaštiťuje činnost nevojenských prvků v civilní sféře pro zisk určité vojenské (dlouhodobé) výhody. Všechny etapy sdílí významnou charakterovou vlastnost, jež je výsledek v podobě určité vojenské výhody a vojenský vrcholový management.

Treverton (2018) popisuje hybridní hrozby dvacátého prvního století jako standartní užívání hybridního působení (pro předchozí etapy), především sociální inženýrství, adaptované na nové informační prostředky. Tato adaptace umožňuje levné a efektivní šíření informací mezi širokou veřejností, což umožňuje cílit na nekombatantní skupiny s cílem vyvolávat negativní emoce.

Weissmann (2021) komentuje problematiku hybridního působení v civilní sféře v již zmíněné teorii šedé zóny (grey zone), jež umožňuje konat až vojenské akty za nevojenského stavu, či ohrožení (terorismus, guerilla), což významně komplikuje jejich řešení, prevenci, zpětnou dohledatelnost apod. Nicméně tyto „vojenské“ typy útoků jsou již fyzickou, vyhraněnější a zřetelnější formou hybridního působení a často jsou v rozporu v Mezinárodním humanitárním právem (dále v textu jen „MHP“). Šedá zóna ovšem umožňuje také hybridní působení nevojenského charakteru, které MHP neporušuje a využívá hodnot poškozovaného státu proti němu samotnému (svoboda projevu). Takové působení je zpravidla informačního charakteru a je prováděno vůči státům, jejichž postavení vůči agresorovi neumožňuje fyzickou konfrontaci. Tento jev také popisuje Kurfürst (2021) v teorii geografie hybridní války s provázaností a vývojem hybridního působení v posunu daného konfliktu (viz podkapitola 3.1 Vlastnosti hybridního působení).

3 SOUČASNÉ HYBRIDNÍ PŮSOBNÍ

Předchozí kapitoly se zabývaly definicemi takzvaných hybridních válek, jež jsou aplikací hybridního působení (viz kapitola 1 Pojem „hybridní válka“) a užívání tohoto působení napříč historií (viz kapitola 2 Vývoj a historické uplatnění hybridního působení). Závěrem zmíněných kapitol je konstatování, že forma hybridního působení je různá, schopná přeměny a významně působí v civilních sférách prostřednictvím informačních technologií. Významem této kapitoly je teoretický popis aktuálního hybridního působení a jeho vlastností.

3.1 Vlastnosti hybridního působení

Weissmann (2021) přiděluje hybridnímu působení vlastnosti, které ve většině případů tyto akty obsahují. Zmíněnými vlastnostmi jsou:

- multidimenzionalita,
- koordinace a synchronizace,
- součást sjednocené činnosti se strategickým cílem,
- klamnost,
- narušování hranic mezi stavy míru a války.

Současně se zmíněnými vlastnosti hybridního působení Weissmann (2021) definuje sedm dimenzí, ve kterých lze konat činnost odpovídající těmto vlastnostem. Tyto dimenze zahrnují prostředí:

- vojenské,
- nevojenské (civilní),
- nekonvenčních metod,
- diplomatické,
- ekonomické,
- kybernetické (technologické),
- informační a vlivové.

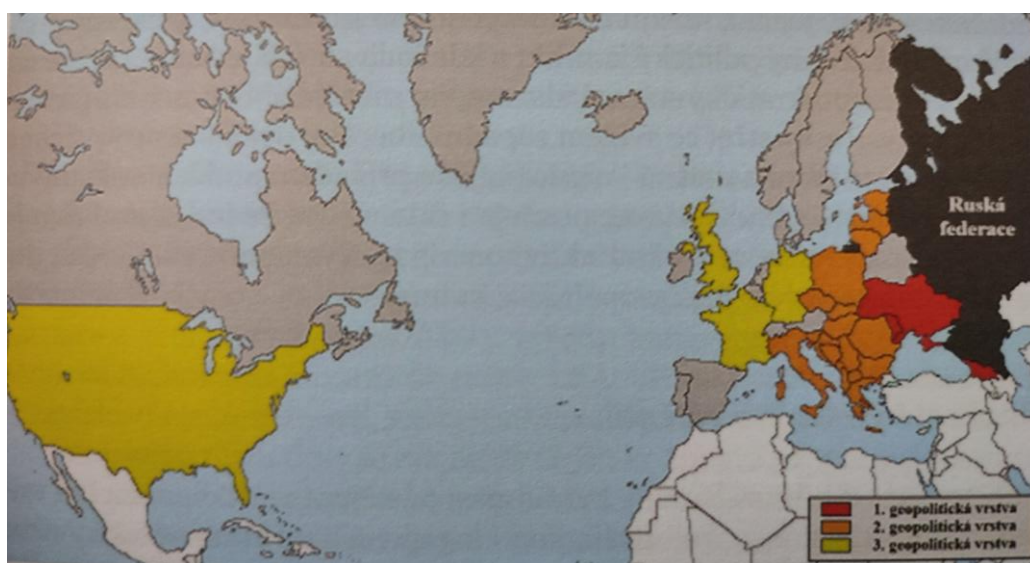
Všechny jmenovaná prostředí popisují oblasti, ve kterých lze hybridně působit, či mohou být nástroji pro hybridní působení a vzájemně se prolínají.

Zmíněné vlastnosti a dimenze hybridního působení již dřívější komentoval Jānis Bērziņš (2014) a Timothy Thomas (2020), kteří interpretovali řadu informací o ruském náhledu na hybridní působení a takzvané „*New Generation Warfare*“ (dále v textu jen „NGW“) („Novo-generační válčení) vycházející z série článků ruských stratégů S. G. Chekinova a S. A. Bogdanova z let 2010 – 2017. Tyto články členily NGW do osmi fází, jejichž cílem je vojenské obsazení nepřátelského území. Těchto osm fází zahrnuje:

- 1) Zajištění politicky a ekonomicky výhodné situace pro atakující stranu. Využito je diplomatických, ekonomických informačních a psychologických operací vyvolávající společenskou nepohodu, nedůvěru ve státní instituce a podobně.
- 2) Informační zmatení politických a vojenských představitelů o činnosti útočníka a tvorba informačního šumu mezi vrcholovými představiteli atakované strany. Využíváno je diplomatických a mediálních kanálů, výstupů vrcholových představitelů útočníka a falešnými úniky dat.
- 3) Psychologické operace zaměřené na střední vojenskou velitelskou úroveň, jejichž cílem je zastrašení příslušných důstojníků vedoucí k opuštění jejich povinností a obranných pozic.
- 4) Destabilizující propaganda cílící na civilní populaci, která vede k společenskému chaosu a zvyšuje míru nedůvěry ve státní instituce. Úroveň chaosu také navyšují akce útočných militantních skupin podporovaných atakující stranou.
- 5) Zajištění hraničních blokád a letových no-go zón. Využíváno je soukromých nájemných militantních skupin a sympatizujících militantních skupin na území atakované strany.
- 6) Zahájení pozorovacích a sabotážních vojenských operací. Použito je speciálních vojenských skupin, zpravodajských a tajných služeb, diplomatického nátlaku, rádiového inženýrství a vesmírných operací.
- 7) Zajištění informačního vakuu atakované strany a destrukce kritické infrastruktury. Systematické kombinace informačních operací, elektronických útoků, použití zbraňových systémů pro přesné likvidace vzdálených cílů, kontinuální letecké útoku, neletální biologické zbraně a podobně.
- 8) Nasazení masivních dělostřeleckých útoků na zbývající obranné pozice a následné pozemní dobítí cíleného území. (Berzins, 2014)

Provázanost etap HV

Struktura přechází kapitoly (viz kapitola 2 Vývoj a historické uplatnění hybridního působení) vyzdvihovala vývoj hybridní války / hybridního působení v závislosti na čase, přičemž zdůrazňovala přesun válečných aktů z pole fyzického bojiště do šedé až civilní sféry, nýbrž onen vývoj vychází nejen z časového a technologického posunu, ba i z geografické vzdálenosti hybridního působitele a poškozovaného cíle. Tento koncept vychází z Kurfürstovi (2021) teorie o geografii hybridní války.

Obrázek 3 – Teorie geografie hybridní války.

(Kurfürst, 2021)

Kurfürst (2021) vysvětluje geografické členění hybridní války na působení RF na okolní státy, jež různými formami ovlivňuje. Teorie je založena na chtěném důsledku RF pro daný stát, fyzické vzdálenosti poškozovaných států od RF, kulturní podobnosti poškozovaného státu s RF, společenském nastavení poškozovaného státu, vojenské síle poškozovaného státu a možnostech pro šíření svého vlivu RF.

Kurfürstova teorie člení poškozované státy do geopolitických vrstev (viz obrázek 3), zobrazené barevně: červená (vrstva nejsilněji ovlivňovaná), oranžová až žlutá (vrstva nejslaběji ovlivňována). Červená geopolitická vrstva zahrnuje hybridní působení ve formě politického angažmá RF, informační manipulace, radikalizaci společnosti a přímé vojenské působení. Oranžová vrstva zahrnuje hybridní působení jako informační manipulace, dezinformace, radikalizace společnosti, ekonomické působení a politické manipulace. Žlutá

vrstva je hybridně ovlivňována primárně informačním působením a ovlivňování významných politických procesů.

Etapy hybridních válek popisují jejich trendy vývoje v historickém spektru ale jejich současná podoba je nestálá. Většinové zastoupení hybridního působení je klasifikovatelné do etapy civilní, ale jeho transformace (do jiných etap / fází) se odvíjí od evoluce daného konfliktu. Přechod hybridního civilního působení do fáze civilně-vojenské, následně vojenské (hybridní) a vojenské (konvenční) je dle historických příkladů přirozený (např. anexe Českých Sudet v Druhé světové válce). Tento přechod popisuje Foltýn, který hybridní působení označuje také jako nástroj použitelný k oslabení nepřítele před přímou vojenskou konfrontací. (Foltýn, 2023)

3.2 informační působení jako prvek hybridních válek

Česká republika je odbornou komunitou zahrnována do druhé geopolitické vrstvy (oranžové) hybridního působení RF (viz obrázek 3). Pro tuto vrstvu je typická právě činnost informačních operací, jež je zařaditelná do první fáze NGW dle Berzinse (2014) a cílí k destabilizaci společenského nastavení západních demokracií.

Mezi nástroje informačních operací řadí Foltýn:

- informační a operační bezpečnost,
- opatření proti propagandě,
- psychologické pozitivní nebo negativní ovlivňování,
- elektronický boj,
- počítačové útoky. (Foltýn, Kurfürst, 2021)

Konkrétní podoby informačního působení popisuje Treverton (2018), který úvodně komentuje informační působení jako nenový fenomén významně influenční prostřednictvím nových informačních technologií, jež mezi instrumenty kognitivní manipulace a nositele informačních operací řadí:

Propagandu

Treverton (2018) obecně popisuje propagandu jako cílené vyvolávání emocí ve společnosti sdělovacími prostředky s cílem vyvolat kladné mínění o například státních představitelích, politickému systému, ekonomické situaci a podobně, či vyvolat negativní emoce ku „nepří-

teli“, cizím ideologiím atd. Dále definuje propagandu jako nástroj informačních operací, jehož světlé dny byly v období Studené války, kvůli své potřebě fungovat v konzervovaném prostředí s limitovaným množstvím informačních toků, které je možno systematicky regulovat. Pro tuto vlastnost je viditelný úpadek klasické propagandy v dnešní globální informační éře, jež nahrazují metody méně viditelné a nenápadné.

Praktickou podobu domácí propagandy popisuje Výborový tisk publikovaný Výborem zahraničních věcí Senátu Spojených států (Committee Of Foreign Relations United States Senate) z roku 2018, který komentuje domácí propagandu v RF. Styl její funkčnosti porovnává s propagandou z období Studené války, kdy cílem její činnosti bylo vyzdvihování politických představitelů vládní strany a podobně, přičemž dnes jejím cílem není vyzdvihování lokálních veřejných postav, nýbrž dehonestace vybraných osob, systémů, ideologií a podobně. Tato dehonestace směřuje k vyvolávání negativních emocí ve společnosti vůči vybraným cílům. Moderní propaganda je šířená domácími médii a pro mezinárodní dosah je využíváno sociálních sítí. Další zajímavou metodou využívanou v propagandistické tvorbě je maskování potencionálních škodlivých negativ ve veřejném prostoru, prostřednictvím zaplavení informačních sfér uměle vytvořenými negativy na dané téma, jež jsou vyzdvižené do extrémní, radikálních, konspiračních, neracionálních a nedůvěryhodných podob, což cílí k „*utopení*“ legitimní kritiky (negativum) v informačním proudu absurdit. Tato metoda je umožňována dnešní podobou a rozšířením informačních technologií a umělých inteligencí k masové tvorbě absurdních negativ. Posledním zmiňovaným nástrojem moderní propagandy je ortodoxní církev, jejíž konzervativní postoje a významné společenské místo umožňují státním představitelům informačně působit na veřejnou společnost a vyvolávat klíčové emoce. (Committee Of Foreign Relations United States Senate, 2018)

Domácí média

Domácí média mohou být v rámci informačního působení užívána ke konstantnímu podávání omezených polarizovaných informací, které cílí na dlouhodobé emoční nastavení společnosti. Efektivnost domácích médií k propagačním účelům je závislá na jejich financování ze strany státu, či jiné zainteresované osoby, systematické tvorbě informací / dezinformací (úmyslně šířená lež) a rozšíření informačních technologií ve společnosti pro možnost konzumu. Významnou roli informačního působení hrají domácí média v oblastech kde jsou jiné formy informací absenční a lokální společnost je zvyklá na takový odběr informací a nezpochybňuje jejich pravdivost. (Treverton, 2018)

Významu domácích médií pro propagandistické účely je zřetelný z již zmiňovaného Výborového tisku, jež pojednává mimo jiné o činnosti RF vůči domácím médiím v období přelomu století do roku 2017. Výsledkem jejich konání byla transformace populárního televizního mezinárodní média RIA-Novosti na státní médium Russia Sogodnya (Russia Today) s dosazením prokremelských novinářů. Společně s tímto aktem proběhla postupná likvidace, či cenzura nestátních médií, nezávislých novinářů a vyzdvižení televizních stanic vlastněných spřízněnými oligarchy. (Committee Of Foreign Relations United States Senate, 2018) Tuto problematiku obdobně popisuje dokumentarista Filip Remuda v interview Čestmíra Strakatého. (Remuda, 2025)

Sociální sítě

Asi nejvýznamnější informační platformou druhé dekády dvacátého prvního století jsou sociální sítě. Jejich internacionální rozšířenost a „*samozřejmost*“ vlastnictví chytrého telefonu s takovou platformou tvoří dokonalý nástroj pro informační působení. Těchto systémů je využíváno podobně jako domácích médií s cílem vyvolávat emoce, radikalizovat, dezinformovat z pohodlí osobních mobilních zařízení, které jsou denním chlebem významné části společnosti.

Design sociálních sítí zahrnuje algoritmické učení, které se přizpůsobuje uživatelské konzumu, čímž je schopný odběratele uzavřít do informační bubliny. Významnost této formy informačního působení potvrzují existence ruských „*trollich farem*“, jež se zaměřují na systematické konstantní působení na internetových platformách. Známou trollí farmou je Internet Research Agency (dále v textu jen „*IntRA*“), které je přisuzováno významné ovlivnění amerických prezidentských voleb z roku 2016. IntRA je fyzický objekt zaměstnávající fyzické osoby k tvorbě plánovaných systematických dezinformací, jehož struktura zahrnuje vzájemnou spolupráci zaměstnanců ve vytyčování cílů informačních operací, tvorba umělých zahraničních účtů (trollů) – lidí, společností, a podobně, či tvorba umělých kauz. Informační síle a autentičnosti informací z těchto farem je dosahováno návazností a vzájemným vyzdvihováním afér mezi trollími aktéry. (Treverton, 2018)

Zmíněná informační operace zahrnovala přes tisíc trénovaných zaměstnanců IntRA, jejich informační kampaň zasáhla 126 milionů uživatelů na sociální síti Facebook, 20 milionů uživatelů Instagramu, 1,4 milionů uživatelů Twitteru (Twitter v této době nebyl ve vlastnictví Elona Muska) a nahráli přes 1 tisíc videí na platformu YouTube. (Albright, 2018)

Pro zajištění nejširšího rozsahu po sociálních sítích bylo využíváno klíčových narativů typických pro určité skupiny (váleční veteráni, policie, rasa, ...), jako návnady pro získávání rozkliknutí popularizující dané příspěvky. Další forma šíření byla prostřednictvím placené reklamy, která vyzdvihovala příspěvky v rámci popularity. Forma příspěvků byla často tvořena provokativním způsobem na „*obě strany*“ (konzervativní republikánství vs liberální demokracie), jež cílila na vyvolání negativních emocí, radikalizaci společnosti a ovlivnění nerozhodnutých voličů. Významnou roli v informační činnosti na sociálních sítích hraje umělá inteligence ve formě „*botů*“, jež masově produkují komentáře, množství zhlédnutí, či úroveň popularity příspěvků. (Weissmann, 2021)

Mimo výše vybrané a podrobněji rozebrané dále patří užívání strategických úniků informací, financování činností vlivových organizací a oligarchů, financování činností politických činitelů, organizací a podpora protestů, kybernetických nástrojů, ekonomických nástrojů, ortodoxní církev. (Treverton, 2018)

4 HYBRIDNÍ VÁLKA V KONTEXTU MEZINÁRODNÍHO HUMÁNITÁRNÍHO PRÁVA

Poslední kapitolou teoretické části práce je stručný exkurz do oblasti Mezinárodního humanitárního práva. Zařazení vybrané mezinárodní právní oblasti do problematiky hybridních válek a hybridního působení je založeno na přímém rozkolu základních principů těchto témat.

MHP je souhrnem mezinárodních právních norem a zvyklostí, které mají chránit osoby v ozbrojených konfliktech. MHP se vztahuje na osoby:

- jež jsou účastníky konfliktu,
- jež se přímo neúčastní konfliktu,
- a na osoby, které se účastní konfliktu jako váleční zajatci, nemocní nebo zranění, trosečníci a civilisté. (Ditrichová, Jukl, 2017)

4.1 Členění MHP

Hlavními smlouvami, které definují MHP, jsou Ženevské úmluvy a jejich Dodatkové protokoly. Čtyři Ženevské úmluvy z roku 1949 (ŽÚ I, II, III a IV), ke kterým bylo univerzálně přistoupeno nebo byly ratifikovány, tvoří jádro MHP. Zmíněné úmluvy byly doplněny Dodatkovými protokoly I a II z roku 1977 (DP I a DP II), jejichž obsah se vztahuje na ochranu obětí mezinárodních a nemezinárodních ozbrojených konfliktů a Dodatkovým protokolem III z roku 2005 (DP III), jež se týká přijetí dalšího rozlišovacího znaku (červený krystal). (ICRC, 2025) Tyto smlouvy podepsala většina států světa.

(I.) Ženevská úmluva z roku 1949 o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli.

(II.) Ženevská úmluva z roku 1949 o zlepšení osudu raněných, nemocných a trosečníků ozbrojených sil na moři.

(III.) Ženevská úmluva z roku 1949 o zacházení s válečnými zajatci.

(IV.) Ženevská úmluva z roku 1949 o ochraně civilních osob za války.

(I.) Dodatkový protokol z roku 1977 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů.

(II.) Dodatkový protokol z roku 1977 o ochraně obětí ozbrojených konfliktů nemající mezinárodní charakter.

(III.) **Dodatkový protokol** z roku 1977 o přijetí dalšího rozeznávacího znaku. (Ditrichová, Jukl, 2017)

Související dokumenty Ženevských úmluv z roku 1949 v kontextu hybridní války zahrnují Dodatkové protokoly I. a II. z roku 1977, které se zaměřují na problematiku mezinárodních a nemezinárodních ozbrojených konfliktů.

4.2 Vybraná terminologie MHP

Pro aplikaci problematiky hybridní války v kontextu MHP je nezbytné sjednotit a pochopit terminologii ozbrojených konfliktů dle zmíněných právních norem. Následující pojmy související s ozbrojenými konflikty jsou definovány podle MHP jako:

- **Aktivní nepřátelství** – „stav mezi zneprátenými stranami, který vzniká vypuknutím ozbrojeného konfliktu, a to bez ohledu na to, zda byla či nebyla vyhlášena válka.“ (Ditrichová, Jukl, 2017).
- **Civilista přímo se účastnící na nepřátelství** – „...osoba přímo účastnící se nepřátelství (pouze po dobu této účasti).“ (Ditrichová, Jukl, 2017).
- **Civilní obyvatelstvo** – „osoby, které se nachází na území válčící strany a nejsou jejími kombatanaty. ...“ (Ditrichová, Jukl, 2017).
- **Kombatant** – „příslušník organizovaných ozbrojených sil, skupin a jednotek strany v ozbrojeném konfliktu, který je určen k bojovým úkolům, má právo se přímo účastnit na nepřátelských akcích a vztahují se na něho ustanovení I. – IV. ŽÚ a Protokolu I. ...za kombatanaty jsou považovány i příslušníci milic nebo dobrovolných sborů včetně organizovaných hnutí odporu. Statut kombatanta se však nepřiznává žoldnérům.“ (Ditrichová, Jukl, 2017).
- **Ozbrojený konflikt** – „použití ozbrojené síly mezi státy nebo intenzivní míra ozbrojeného násilí buď mezi vládními ozbrojenými silami a nestátními organizovanými ozbrojenými skupinami, nebo takovými ozbrojenými skupinami navzájem (ozbrojený konflikt mezinárodní nebo vnitrostátní).“ (Ditrichová, Jukl, 2017).
- **Přímá účast na nepřátelství** – „nepřátelské činy mezi stranami ozbrojeného konfliktu. Kombatanți mají právo se přímo účastnit na nepřátelských činnostech. Civilisté, kteří se přímo účastní nepřátelských činností, ztrácejí právní ochranu podle MHP během doby jejich účasti na těchto činnostech.“ (Ditrichová, Jukl, 2017).

- **Zásada humanity** – „...strana ozbrojeného konfliktu nemá neomezené právo volby prostředků a způsobů vedení nepřátelství. Válečné násilí nesmí zasahovat ty, kteří nejsou na konfliktu přímo účastni nebo z něj byli vyřazeni...“ (Ditrichová, Jukl, 2017).
- **Zásada rozlišování** – „...je povinno rozlišovat mezi osobami a objekty civilními a osobami a objekty ozbrojených sil...“ (Ditrichová, Jukl, 2017).
- **Zásada válečné účelnosti** – „... cílem války je zlomit ozbrojený odpor protivníka, čemuž může sloužit poškozování protivníka všemi účelnými způsoby...“ (Ditrichová, Jukl, 2017).

4.3 Hybridní válka v kontextu MHP

Cílem MHP je ochrana osob, jež se přímo neúčastní na ozbrojeném konfliktu, a poskytnout právní ochranu komбатantům. Jinými slovy, MHP odděluje vojenskou a civilní stránku ozbrojených konfliktů a vytváří „hranice“, které mají humanizovat ozbrojené konflikty. (Ditrichová, Jukl, 2017)

Jak již bylo mnohokrát řečeno hybridní působení je však považováno za absolutní opak vymezování hranic ozbrojených konfliktů. Formy hybridní války jsou klasifikovány do již zmiňovaných šedých zón, což je území mísící vojensko-civilní sféry (viz podkapitola 2.3 Třetí etapa hybridních válek – civilní a kapitola 3 Současné hybridní působení). Tento popis hybridních konfliktů „účel světí prostředky“ přímo neguje základní myšlenku MHP.

Následující výčet činností poukazuje na aktivity řešené MHP, jež jsou zařaditelné do oblasti pokročilého hybridního působení ve fázi ozbrojeného konfliktu – fáze 4 až 8 dle Chekinova a Bogdanova (viz podkapitola 3.1 Vlastnosti hybridního působení).

- **Zákaz proradnosti**

Je zakázáno zabíjet, zraňovat nebo zajmout nepřítele pomocí proradnosti. Aktivity proradnosti zahrnují předstírání statusu civilisty nebo nekombatanta. (Mezinárodní výbor Červeného kříže (ICRC), 8. června 1977, Protokol I, část III, oddíl I, článek 37 – Zákaz proradnosti)

- **Odpovědnost komбатantů**

Kombatanti mají odpovědnost se odlišit od civilistů během vojenských akcí a jejich příprav. Aby si komбатant zachoval tento status, musí otevřeně nosit zbraň během boje nebo

během přípravy na útok. (Mezinárodní výbor Červeného kříže (ICRC), 8. června 1977, Protokol I, část III, sekce II, článek 44 – Bojovníci a váleční zajatci)

- **Špionáž**

Člen ozbrojených sil, který má za úkol shromažďovat informace na území nepřítele, má odpovědnost nosit uniformu vztahující se k jeho ozbrojené síle. (Mezinárodní výbor Červeného kříže (ICRC), 8. června 1977, Protokol I, část III, sekce II, článek 46 – Špionáž)

Tyto články prvního Dodatkového protokolu definují odpovědnosti kombatanů a zakázané taktiky nebo činy, reverzně popisují běžné taktiky hybridní války na úrovni ozbrojeného konfliktu. Nýbrž nejvýznamnější oblast hybridního působení – informační předválečné působení, není problematikou MHP řešeno.

Dílčí závěr teoretické části

Významem teoretické části práce je přiblížení problematiky hybridního působení. Prvotní a zásadní roli pro pochopení řešené oblasti zahrnuje vymezení samotného termínu „*hybridní války*“, či „*hybridního působení*“, jež je výchozím úskalím, kvůli své nejednotnosti a nemožnosti pevné definice. Jakýmsi vědeckým konsenzem je zavržení termínu „*hybridní válka*“ (a snaha o klasifikaci konfliktů do této oblasti) a vyzdvižení termínu „*hybridní působení*“ pro jednotlivé nepřátelské akty, či dlouhodobé konání.

Pro pochopení moderních hybridních konfliktů je vhodné nastínění historického vývoje a uplatnění této problematiky, jehož závěrem je popis hybridního působení jako nové vojenské činnosti (aplikující lsti, sociální inženýrství, klamání, nekonvenční taktiky a podobně) modernizované nynějšími technickými a technologickými prostředky. Cíl hybridního působení v historické a dnešní aplikaci je totožný, oslabit, či zničit nepřítele bez užití přímé vojenské konfrontace.

Moderní civilizovaná společnost významně ovlivnila formu ozbrojených konfliktů tvorbou Mezinárodního humanitárního práva. Snaha o separaci kombatanů a civilní sféry v ozbrojených konfliktech je protipólem významu moderního hybridního působení, které využívá zásadně civilních prvků k dosažení vojensko-politických cílů. Menší zastoupení konkrétních hybridních aktů porušuje oblast Mezinárodního humanitárního práva a hlavní zaměření dnešních hybridních činností (informačně manipulační operace) je absolutně neřešené.

Již mnohokrát zmíněné informační působení je dnešním formátem hybridního působení pro většinu ohrožovaných demokratických uskupení. Současná éra informačních technologií umožňuje okamžitý globální přenos informací, jež vede k masivnímu nárůstu významu propagačních a dezinformačních operacích. Současným ohrožením Západních zemí není otevřená přímá vojenská konfrontace, nýbrž informační válka zaměřená na civilní obyvatelstvo s cílem oslabení společenské víry v demokratické principy a státní instituce. Následkem dosažení zmíněného cíle je ohrožení samotné vnitřní bezpečnosti.

Oblasti informačního působení na území České republiky je věnována praktická část práce.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 ANALÝZA BEZPEČNOSTNÍHO PROSTŘEDÍ ČR V KONTEXTU HYBRIDNÍ VÁLKY

Výchozí kapitola analytické části práce cílí k zodpovězení dílčích otázek, které byly určeny jako „*Je Česká republika hybridně ohrožována?*“. Pokud ano, „*Jak a kým je Česká republika hybridně ohrožována?*“.

Jakožto primární zdroj informací jsou obsahově analyzovány výroční zprávy Bezpečnostní informační služby (dále v textu jen „BIS“), výroční zprávy Vojenského zpravodajství (dále v textu jen „VZ“), Bezpečnostní strategie České republiky, Obranné strategie České republiky, popřípadě další příslušné dokumenty. Prostřednictvím jmenovaných dokumentů je chronologicky studována: problematika HV v rámci jejího zařazení do oblasti hrozeb ČR; vnímání HV zpravodajskými službami a vývoj tohoto vnímání v čase; a podoba hybridního působení vůči ČR.

5.1 Analýza strategických dokumentů České republiky

Strategické dokumenty ČR plní zásadní funkci na nejvyšší státní řídicí úrovni. Oblast vnitřní a vnější bezpečnosti pravidelně rozvádí dokumenty Bezpečnostní strategie ČR (dále v textu jen „BS ČR“) a Obranná strategie ČR (dále v textu jen „OS ČR“).

Bezpečnostní strategie ČR

BS ČR je výchozí strategický bezpečnostní dokument, jež definuje oblasti bezpečnostní politiky ČR, bezpečnostního prostředí, bezpečnostních zájmů a hrozeb. Jedná se o primární zdroj pro zřizování dalších bezpečnostních dokumentů na státní úrovni, či zajišťování vnitřní bezpečnosti a přístupu k zahraničním bezpečnostním otázkám a diplomacii.

- **BS ČR 2015**

První zmínka o HV v BS ČR je z verze vydané roku 2015. Tento nový termín (pro rok 2015) byl zmíněn v kapitolách „*Bezpečnostní prostředí – Strategický kontext*“ a „*Bezpečnostní hrozby*“. Prostor a významnost HV v této verzi dokumentu je minimální, ale sděluje tyto kritické informace:

- stručně definuje HV,
- zmiňuje možné hybridní působení na území ČR a jejích spojenců.

Jedná se o jednu z prvních zmínek o možné činnosti cizího státu na území ČR za cílem nesbírat informace, nýbrž ohrožovat vnitřní bezpečnost prostřednictvím společenské destabilizace, v bezpečnostním prostředí vysoce nepravděpodobného ozbrojeného konfliktu. Konkrétní zdroje hybridního působení a jejich podoba není ve strategii řešena. (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2015)

- **BS ČR 2023**

Následující BS ČR je z roku 2023, která je zároveň nejnovější a platnou verzí. Problematika HV je zmíněna mnohokrát v kapitolách „*Bezpečnostní prostředí*“, „*Oblasti strategické pozornosti*“ a „*Vnitřní bezpečnost*“. Kapitola Bezpečnostního prostředí pojednává o cílech HV v oblasti západní Evropy a zdrojích hybridního působení, které jmenuje jako RF, ČLR a státní / nestátní aktéry.

RF – zmiňovaný dokument definuje RF jakožto nejvýznamnější hrozbu pro západní Evropu. Toto označení je RF přikládáno pro svou politickou orientaci, tendence zpětně expandovat do postsovětských zemí, vlastnictví a umístění jaderných zbraní a jejich nosičů, nejisté východisko Rusko-Ukrajinské války a přímá účast na území ČR a jejích spojenců prostřednictvím zpravodajství a hybridního působení. Cíle hybridního působení RF, vůči ČR a Západu BS ČR 2023 popisuje jako:

- oslabení společenské důvěry v demokratické principy a instituce,
- destabilizaci společnosti a ekonomiky.

ČLR – je v BS ČR 2023 považována za významnou hrozbu pro Západ v globálním ekonomickém hledisku. Vyzdviženými hrozbami jsou snaha ČLR o transformaci současného Světového řádu, militarizace a příprava na ozbrojený konflikt a hybridní působení (v podobě kyberšpionáže a společensko-ekonomického nátlaku).

Závěrem kapitola Oblasti strategické pozornosti upozorňuje na významnost HV a její přímý vliv na stav vnitřní bezpečnosti. Zároveň ochranná opatření proti hybridnímu působení označuje za prioritní a řadí je mezi další nejvýznamnější preventivní bezpečnostní cíle, společně s protivzdušnou obranou a ochranou kritické infrastruktury. (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2023)

Obranná strategie ČR

OS ČR je strategický bezpečnostní dokument vycházející z BS ČR. Řešený dokument je zaměřen na problematiku vnější bezpečnost (nýbrž oblast vnitřního a vnějšího prostředí je dnes významně prolévána) a oblasti ozbrojených konfliktů.

- **OS ČR 2017**

Prvním dokumentem z řady Obranných strategií zabývajících se mimo jiné HV je verze z roku 2017. Problematika HV je řešena obdobně jako v BS ČR 2015, ze které OS ČR 2017 vychází. O hybridním působení se zmiňují kapitoly „*Východiska obranné politiky České republiky*“ a „*Tři pilíře obrany ČR*“.

Zmíněné kapitoly definují HV jako nástroj RF pro konání ohrožujících činností vůči Západu, přesněji vůči zemím Severoatlantické aliance (dále v textu jen „*NATO*“) a Evropské Unie (dále v textu jen „*EU*“). Dále rozdílně od BS ČR 2015 nejen konkrétně ukazují na RF, ale také definují její nástroje HV jako dezinformační aktivity a kybernetické útoky. (Ministerstvo obrany České republiky, 2017)

- **OS ČR 2023**

Následující OS ČR je z roku 2023, která je zároveň nejnovější a platnou verzí. Podobně jako v BS ČR z téhož roku je HV opakovaně zmiňována a její význam rapidně vzrostl. Již v úvodním textu dokumentu je HV popisována jako systematické nepřátelské působení proti ČR, společnosti a ozbrojeným silám prostřednictvím kyberútoků, dezinformačních kampaní, ekonomického nátlaku a sabotážních a zpravodajských činností.

HV je dále rozebírána v kapitole „*Bezpečnostní prostředí*“, jež také popisuje RF jako hlavní antropogenní hrozbu pro ČR a její spojence, právě jakožto hlavní zdroj hybridního působení (dalším zmiňovaným subjektem je Čína). Popisovanými cíli hybridního působení RF vůči ČR je oslabení státní stability, polarizace společnosti a destabilizace obranných systému NATO.

Klíčovou informací, jež dokument zmiňuje, je reálné oslabení reakčního času NATO, které způsobuje aktivní hybridní působení. Další významnou popisovanou hrozbou je potenciální transformace momentálního hybridního působení v případě ozbrojeného konfliktu, z oblasti informačního působení do podoby fyzické konfrontace.

Kapitola „*Celospolečenské předpoklady obranyschopnosti*“ opět pojednává o HV a definuje cíle hybridních aktérů jako systematické oslabování důvěry občanů ve stát, státní instituce, demokratické principy, EU, NATO a šíření společensko-ekonomického nátlaku k paralýze státu a jeho schopnosti dělat rozhodnutí. (Ministerstvo obrany České republiky, 2023)

5.2 Analýza výročních zpráv zpravodajských služeb České republiky

České zpravodajské služby jsou významným prvkem bezpečnostního systému České republiky, jakožto vzájemně nezávislé orgány konající vyšetřovací činnost k zajištění státní bezpečnosti. Oblast zpravodajské činnosti pro vnitřní bezpečnost spadá do gesce ozbrojeného bezpečnostního sboru BIS a oblast vnější bezpečnosti zajišťuje Úřad pro zahraniční styky a informace (dále v textu jen „*UZSI*“). Mimo zpravodajské orgány zřízené Ministerstvem vnitra (a Ministerstvem zahraničních věcí), spravuje oblast vnitřní a vnější bezpečnosti Ministerstvo obrany orgánem VZ.

BIS a VZ pravidelně vydává veřejně dostupnou verzi výročních zpráv, jež informuje o činnosti daných služeb, nastiňuje jejich přístup k bezpečnostním hrozbám ČR a detailněji popisuje bezpečnostní situaci v ČR. Následná obsahová analýza vychází z těchto dokumentů.

Bezpečnostní informační služba

Řešené výroční zprávy se datují od roku 2012 (první nepřímá zmínka o konceptu HV) po nejaktuálnější (za rok 2023).

- **BIS Výroční zpráva 2012**

BIS výroční zpráva z roku 2012 nepřímo komentuje hybridní působení RF a ČLR na území ČR. Zpráva nepoužívá termín HV nebo jeho jinou obdobu, ale konkrétně zmiňuje činnost RF a ČLR v rámci mezisférového lobismu prostřednictvím nestátních aktérů. (Bezpečnostní informační služba, 2013)

- **BIS Výroční zpráva 2014**

Výroční zpráva BIS 2014 také nepoužívá termín HV, či hybridní působení, ale opět konkrétně komentuje činnost zařaditelnou do této oblasti. Zpráva pojednává o propagandistických strukturách RF v ČR, jež cílí k vyzdvihování RF a jejich politicko-ekonomických zájmů. Tato výroční zpráva také popisuje významnost překladu ruské propagandy do jazyka cílové skupiny pro lepší propagandistické působení. (Bezpečnostní informační služba, 2015)

- **BIS výroční zpráva 2015**

Užití termínu HV se poprvé objevuje ve výroční zprávě BIS z roku 2015. Kontext použití tohoto termínu je v souvislosti s RF a jejím informačním působením v západní Evropě. Zmiňované informační působení zahrnuje:

- oslabování informačního prostoru ČR,
- sociální inženýrství české společnosti v prospěch RF,
- polarizace české společnosti,
- demonizace EU, NATO a Ukrajiny.

Další významnou informací sdílenou BIS je hrozba transformace dezinformační scény dle bezpečnostního prostředí a cílů informačního působitele. Taková transformace může vést k další radikalizaci stálých konzumentů, popřípadě přenos konzumentů z naprosto odlišené dezinformační scény do scény politické a podobně. (Bezpečnostní informační služba, 2016)

- **BIS výroční zpráva 2016**

Výroční zpráva z roku 2016 popisuje eskalaci, v rámci množství a agresivity, hybridního působení RF, vůči ČR. Zpráva ukazuje na hrozbu přítomnosti velvyslanců RF, kvůli jejich přímé konexi na ruské zpravodajské služby a jejich aktivní negativní zpravodajskou činnost. Zpráva detailně popisuje co HV je a definuje její destruktivní strategii: „*užívání všech silných a slabých stránek nepřítele*“. Tento popis zahrnuje:

- užití všech dostupných prostředků (vojenských a nevojenských),
- lapení nepřítele do vlastních definic a schémat (nejisté zařazení hybridního působení do vojenské činnosti),
- paralýza nepřítele (schopnost činit rozhodnutí, či vyhodnocování situací).

Zpráva také popisuje rozdíl mezi zpravodajskou činností, založenou na pasivním sbíráním informací, a hybridním působením, založeným na aktivní činnosti způsobující negativní důsledky v českém bezpečnostním prostředí. (Bezpečnostní informační služba, 2017)

- **BIS výroční zpráva 2017**

Zpráva z roku 2017 dále popisuje ruské diplomatické mise jako hlavní hrozbu v rámci působení RF. Další zmíněnou hrozbou v kontextu HV jsou „*proruské*“ internetové webové

stránky šířící ruský narativ. Existence těchto informačních kanálů je zaměřená na vyzdvihování RF a blamáž Západu, NATO, EU a podobně v politicko-ekonomických tématech. Tyto webové stránky využívají již zmíněného systému „využívání sil nepřítele“, jež v rámci ČR zahrnuje svobodu projevu.

Správa těchto stránek nemusí být přímo vázaná na RF a její dezinformační operace, nýbrž se může jednat o reálné české občany s proruskými přesvědčeními. Nevědomá manipulace těchto jedinců v činnost dopomáhající RF je významnou součástí hybridních operací.

Tato zpráva také popisuje cíle hybridního působení ČLR na území ČR jako:

- oslabení integrace EU,
- akademická, výzkumná a technická špionáž.

Významnou informací BIS je také poznatek, že hybridní působení nemusí být samostatná operace, nýbrž podpůrná operace maskující operaci hlavní, jež potencionálně benefituje z informačního chaosu, polární společnosti a podobně. (Bezpečnostní informační služba, 2018)

• BIS výroční zpráva 2018 – 2019

Výroční zprávy z let 2018 a 2019 opakují již zmíněné a opět vyzdvihují významnost HV. Jakožto protihybridní akt českých zpravodajských služeb je popisováno vyhoštění třech diplomatů RF, jež proběhlo jako reakce na otravu Sergeje a Julie Skripalových. Mimo jiné je také popisována strategie hybridního působení ČLR, která užívá akademických stáží k zakládání zpravodajských buněk ve výzkumném prostředí. (Bezpečnostní informační služba, 2019)

Zpráva z roku 2019 definuje rozdíl mezi hybridním působením RF a ČLR. Rozdílnost aktérů je zřetelná ve vytyčených strategických cílech aktérů a užívaných prostředků, přičemž RF cílí k destabilizaci Západu pro získání geopolitické vojenské výhody prostřednictvím informačního působení v masovém měřítku. ČLR se také pokouší o Západní destabilizaci, ovšem pro získání ekonomické výhody při konstrukci „Nového světového řádu“ prostřednictvím zneužívání významných individuů a získáváním technických / technologických výhod. (Bezpečnostní informační služba, 2020)

• BIS výroční zpráva 2020

Významnou událostí dění hybridního působení pro období okolo roku 2020 byla pandemie COVID-19. BIS komentuje intenzivní nárůst a informační sílu dezinformačních webů

během pandemie. Obsah těchto webů většinou tvořily konspirační teorie o původu a existenci COVID-19. Masová produkce dezinformací tohoto žánru podporovala „*proti covidové hnutí*“ v podobě protistátních akcí a demonstrací. Zpráva také vysvětluje důležitou charakteristiku úspěšných dezinformačních kampaní, kterou jsou citové útoky na konzumenty. Dopad dezinformace je silně ovlivněn její schopností v cílové skupině vyvolat specifické emoce. Těmito emocemi z pravidla jsou: strach, vztek a nostalgie.

Dále zpráva popisuje možné podoby dezinformačních aktérů. (Bezpečnostní informační služba, 2021) Následující popis a grafické zobrazení (viz obrázek 4) vychází z informací výroční zprávy BIS, nýbrž označení a členění nejsou oficiální klasifikací BIS. Zmíněná dezinformační média jsou dělitelná do dvou kategorií a dvou podkategorií:

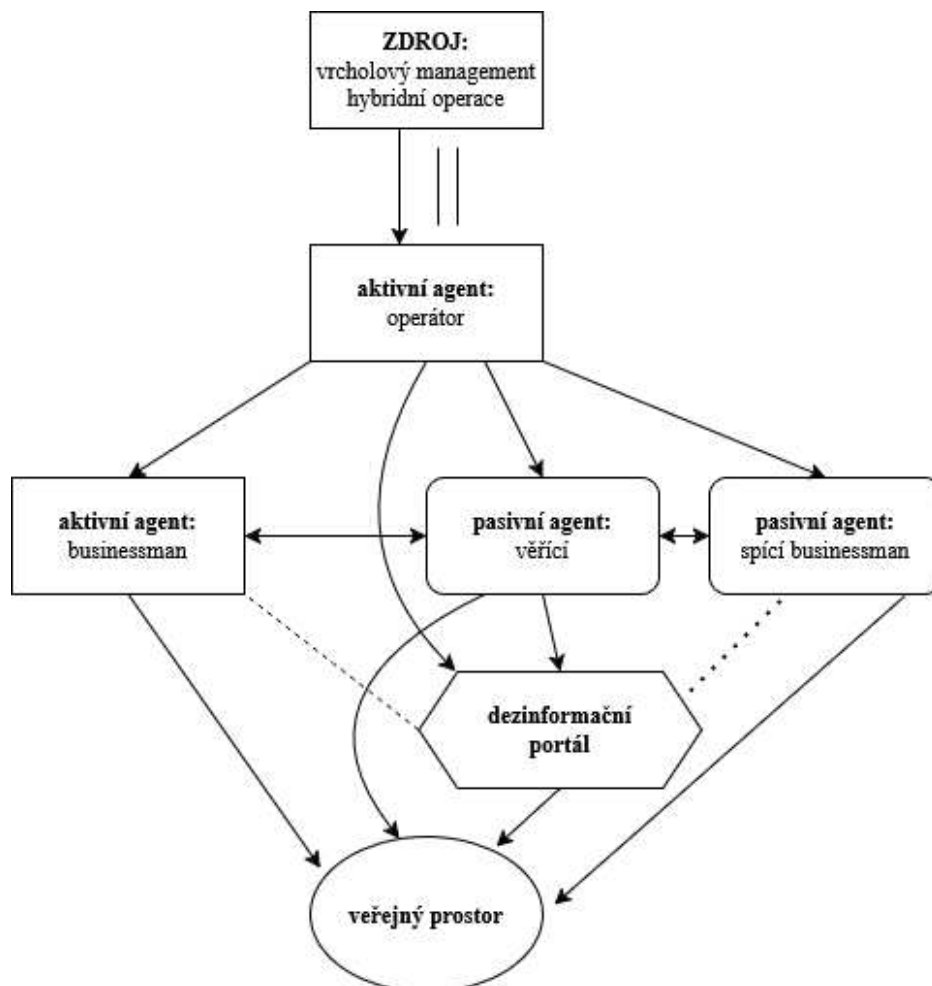
- „*aktivní agent*“ – šíří dezinformace vědomě,
  - „*operátor*“ – přímo vázaný na dezinformační zdroj / vrcholový management hybridní operace,
  - „*businessman*“ – šíří dezinformace pro získání určité (finanční) výhody.
- „*pasivní agent*“ – šíří dezinformace nevědomě.
  - „*věřící*“ – věří, v pravdivost dezinformací,
  - „*spící businessman*“ – šíří dezinformace pro získání určité (finanční) výhody aniž by věděl, že se jedná o dezinformace.

Dezinformační média jsou schopná volného přechodu a změny kategorií. Zároveň dezinformační média nemusí být existující osobou, nýbrž umělou inteligencí, reklamou, sociální sítí, webem, algoritmickým nastavením a podobně. Všechny média cílí k informačnímu ovlivnění veřejného prostoru narativem, jež je vrcholově zkonstruovaný pro podporu získání určitého strategického cíle. Pro nejsilnější zasažení veřejného prostoru jsou používány dezinformační portály, jakožto zprostředkovatelé vazeb mezi dezinformačními médii a širokou veřejností. Za tyto portály může být považováno sociálních sítí, emailových služeb, televizních programů, společenských skupin a podobně.

• BIS výroční zpráva 2021

Výroční zpráva z roku 2021 opět vyzdvihuje význam hybridního působení na vnitřní bezpečnost ČR. Novou informací sdílenou BIS je vývoj hybridního působení RF. Tento vývoj zahrnuje zaměření na informační působení prostřednictvím masové produkce dezinformací.

mací, recyklací starých informací k dezinformačním účelům (viz obrázek 5), propojení dezinformačních systémů a podpora protistátních demonstrací a organizací. (Bezpečnostní informační služba, 2022)

Obrázek 4 – Grafické zobrazení provázanosti dezinformačních médií.

(zdroj: vlastní)

• BIS výroční zpráva 2022

Výroční zpráva BIS z roku 2022 opět uvádí RF jako nejvýznamnější antropogenní hrozbu pro ČR. V kontextu HV komentuje problematiku radikalizace české společnosti prostřednictvím dezinformačního působení šířením ruského narativu v oblastech ukrajinských migrantů a ekonomické situace. Zmiňovaný narativ se v mění v čase, přičemž v počátku válečného konfliktu zastával podobu vyvolávání agrese vůči ukrajinským válečným migrantům typu: „Ukrajinci jsou pro Českou vládu nadřazenější než Češi.“ a „NATO, EU a USA chtějí válku.“ a následně se přeorientoval na oblast vyvolávání strachu typu: „Zbrojení / ob-

nova obranyschopnosti jsou války chtivé tendence.“. Sekundární narativ byl hojně využíván v prostředí politických kampaní a populistických scén, jehož důsledkem byla řada protivládních demonstrací. (Bezpečnostní informační služba, 2023)

Obrázek 5 – Příklad „recyklace“ starých informací pro dezinformační účely.

(Cemper, 2022)

Vybraný obrázek 5 je příkladem recyklace starých informací. Jedná se o fotografii české prodavačky z kauzy v roce 2017, jež byla užita jako antimigrační / antiukrajinská propaganda v roce 2022. Významnost recyklace informací, s rostoucím pokrokem generativní umělé inteligence a technologií typu deepfake, pravděpodobně bude klesat a jejich místo nahradí uměle vytvořené fotografie a videa na míru.

- **BIS výroční zpráva 2023**

Již úvodní slovo nejnovější výroční zprávy BIS za rok 2023 zmiňuje RF „a její snahu o nový světový řád, jako nejvýznamnější hrozbu pro ČR, kterou permanentně oslavuje hybridními útoky. Následuje výčet hybridních činností a cílů, jež už byly mnohokrát zmíněny.

Nově BIS komentuje činnosti RF v oblasti zpravodajství a snahy RF obnovit přísun zpravodajských dat po téměř úplném vyhoštění ruských diplomatů v návaznosti na Vrběticovou sabotáž. RF v tomto kontextu kopíruje metodiku ČLR a snaží se o obnovu zpravodajců prostřednictvím akademických stáží a podobně.

V rámci informačního působení je zmiňována opět oblast Ukrajinsko-Ruské války, jež je častým dezinformačním tématem. K této oblasti spadá také kauza „*Voice of Europe*“, což byla influenční akce prostřednictvím webové stránky vydávající se za evropský narativ, jež podporovala proruské kandidáty do Evropského parlamentu. Vlivová síť byla přímo řízená z RF Viktorem Medvedčukem a tvořila ji řada politiků zemí EU a novinářů.

Snaha RF informačně působit v ČR byla také zaznamenána alternativními informačními prostředky pro tlumočení sankčně umlčených ruských médií (Sputnik). Také je zmiňována konexe východních zemí (Srbsko) na kremelské zpravodajské služby a jejich snaha o napojení na české dezinformační prameny.

Dalšími zmiňovanými hybridními hrozbami jsou kybernetické útoky na kritickou infrastrukturu a významná data. Tyto útoky přichází ze strany RF a ČLR. Hybridní působení ČLR je popisováno podobně jako v předchozích verzích výročních zpráv, s tím že je komentován nebezpečný ekonomický růst ČLR a její snaha o vyzdvižení zemí chudého jihu. (Bezpečnostní informační služba, 2024)

Vojenské zpravodajství

Řešené výroční zprávy se datují od roku 2014 (první nepřímá zmínka o hybridním působení) po nejaktuálnější (za rok 2023).

- **VZ výroční zpráva 2014**

Přesný termín HV není ve výroční zprávě z roku 2014 použit, nicméně zpráva popisuje konání zahraničních zpravodajských služeb zařaditelné do oblasti hybridního působení. Zmíněným konáním jsou masivní dezinformační kampaně cílené k manipulaci široké veřejnosti a státních subjektů. (Ministerstvo obrany České republiky – Vojenské zpravodajství, 2015)

- **VZ výroční zpráva 2015**

Výroční zpráva 2015 popisuje přechod dezinformačních aktivit do kybernetického prostoru. Dále také vytyčuje metody sociálního inženýrství používaného dezinformačními médii, v tomto kontextu je opět řečeno již zmíněné vyvolávání základních emocí, převážně negativního charakteru. Přesun dezinformačního působení do kyberprostoru je klíčový pro masovou aplikaci. (Ministerstvo obrany České republiky – Vojenské zpravodajství, 2016)

- **VZ výroční zpráva 2016**

První oficiální použití termínu HV ve výroční zprávě VZ je z roku 2016. Zpráva se ale dané problematice věnuje pouze stručným popisem a definicí HV. (Ministerstvo obrany České republiky – Vojenské zpravodajství, 2017)

- **VZ výroční zprávy 2017 – 2019, 2021 a 2023**

Zprávy z roku 2017, 2018, 2019, 2021 a 2023 se oblasti HV nevěnují. (Ministerstvo obrany České republiky – Vojenské zpravodajství, 2018; (Ministerstvo obrany České republiky – Vojenské zpravodajství, 2019; Ministerstvo obrany České republiky – Vojenské zpravodajství, 2020; (Ministerstvo obrany České republiky – Vojenské zpravodajství, 2022; (Ministerstvo obrany České republiky – Vojenské zpravodajství, 2024)

- **VZ výroční zpráva 2020**

Zpráva z roku 2020 vysvětluje významnost hrozby HV v období krizí a geopolitického nátlaku, především v podobě významnější lidské náchylnosti k víře v neověřené informace a alternativním vysvětlením pro problémy, jež je sužují.

Další řešenou oblastí ve výroční zprávě je problematika „šedých zón“ a obtížné určování dezinformačních médií a jejich klasifikace do „*aktivní vs pasivní agent*“. (Ministerstvo obrany České republiky – Vojenské zpravodajství, 2021)

- **VZ výroční zpráva 2022**

Výroční zpráva z roku 2022 poprvé konkrétně jmenuje RF, jakožto hrozbu pro ČR prostřednictvím hybridního působení. Dále také upozorňuje na možné stagnující východisko Ukrajinsko-Ruské války, jež by mohlo vést k zintenzivnění nekonvenčních útoků vůči ČR.

Nejvýznamnější informací zprávy je uvedení influenčních faktorů pro úspěšné šíření dezinformací. Tyto faktory zahrnují:

- společenská nedůvěra ve stát a jeho instituce,
- vyzdvížení individuality (odtržení od kolektivní identity),
- demokratizace informačního prostoru (dopad absolutní přístupnosti kyberprostoru),
- éra krizí (dominově se tvořící krize, jež vyvolávají společenskou depresi). (Ministerstvo obrany České republiky – Vojenské zpravodajství, 2023)

5.3 Závěry z analýzy bezpečnostního prostředí

První kapitola praktické části práce analyzovala bezpečnostní prostředí ČR v období poslední dekády prostřednictvím obsahové analýzy vypovídajících bezpečnostních dokumentů. Cílem kapitoly bylo zodpovědět následující, v úvodu práce uvedené, dílčí otázky, jež jsou kritické pro následující práci s problematikou hybridního působení:

1) „*Je Česká republika hybridně ohrožována?*“

Ano. Dle příslušných bezpečnostních dokumentů a informací získaných vyšetřovací činností českých zpravodajských služeb je Česká republika dlouhodobě vystavována aktům cizích mocností, jejichž cílem je působení v rozporu se základními státními a společenskými hodnotami. V souladu s teoretickými poznatky práce jsou tyto akty označitelné jako „*hybridní působení*“, či akty „*hybridní války*“. Evidence hybridního působení vůči ČR příslušných bezpečnostních orgánů sahá až k roku 2012 a oficiální označení hybridní válkou je datováno k roku 2015.

Česká republika je permanentně systematicky ohrožována hybridním působením nepřátelských mocností, jež usilují o oslabení základních demokratických principů, společenské důvěry ve stát a jeho instituce, integrace západních zemí a podobně. Eskalace a významnost tohoto působení roste s eskalující negativní bezpečnostní globální situací.

2) „*Kým je Česká republika hybridně ohrožována?*“

Dle analyzovaných dokumentů, opakovaně zmiňovanými dlouhodobými hybridními aktéry na území České republiky je Ruská Federace a Čínská lidová republika. Oba jmenované subjekty cílí k společenské a ekonomické destabilizaci západních zemí, včetně České republiky.

Hybridní působení jmenovaných mocností je rozlišné v užívaných hybridních prostředcích, přičemž ČLR aplikuje primárně informační špionáž prostřednictvím kybernetických útoků a tvorbou zpravodajských sítí v akademických kruzích, pro získání ekonomické, technické a technologické superiority při tvorbě „*nového světového řádu*“.

Ruská Federace také cílí k destabilizaci Západu, ovšem s cílem bezpečnostního oslabení pro potenciální otevřený ozbrojený konflikt. Aktivně masově působí v informačním prostředí s cílem protistátní společenské polarizace a radikalizace. RF se nezaměřuje na vysoko postavené jedince k tvorbě zpravodajských sítí (jako ČLR), nýbrž se snaží o co nejširší společenskou manipulaci podporující ruské strategické cíle.

3) „*Jak je Česká republika hybridně ohrožována?*“

Hybridní působení jsou systematická konání podporující určitý politicko-vojenský cíl. Konkrétní podoba hybridního působení se liší dle mnoha faktorů, které zahrnují: hybridního aktéra, strategický cíl, fázi strategické operace, fyzickou vzdálenost mezi subjekty, kulturní podobnost, geopolitickou situaci, technologické prostředky a mnoho dalších.

Zhoršující se situace bezpečnostního prostředí České republiky je v kontextu předcházející teorie hybridní války zařaditelná do oranžové geopolitické sféry hybridního působení dle Kurfürsta a až do čtvrté fáze války nové generace dle Chekinova a Bogdanova. Konkrétní hybridní působení na českém území je komplexní, nýbrž momentálním nejvýznamnějším konáním je informační působení.

Informační působení se odehrává ve fyzickém, ale převážně kybernetickém prostoru a zaměřuje se na masové šíření informací, jakožto nástroj sociálního inženýrství. Cílové skupiny těchto informačních operací jsou společnost a stát, přičemž pro příslušnou skupinu jsou rozlišné taktické cíle. Tyto taktické cíle zahrnují:

- společnost,
  - polarizace společnosti v politických a bezpečnostních postojích,
  - vyvolání nedůvěry v demokratické principy, stát a jeho instituce a Západ.
- stát.
  - zpomalování rozhodovacích schopností (především v oblasti bezpečnosti),
  - zhoršování integrace do západních společenství,
  - sběr významných dat.

Podoba informačního působení je neustále obměňována s technologickým pokrokem, vývojem geopolitické situace a bezpečnosti. Zmíněné cíle hybridního působení jsou shrnutelné jako „*destabilizace české společnosti*“.

Nejvýznamnější momentální nástroj a podoba informačního působení je užívání dezinformací. Dezinformační scény působí na všech společenských úrovních, šíří společné narativy, ale nejsou na sobě vzájemně závislé. Zároveň určitá dezinformační média nemusí být přímo navázaná na vrcholový operační management, ale jeho narativ šíří z jiných motivů (kategorie dezinformačních médií). Zásadní charakteristiky, jež dezinformační scény v českém informačním prostředí zahrnují jsou:

- *užívání sil nepřítele proti němu samotnému* (zneužívání svobody slova pro šíření dezinformačních narativů),
- *měnitvý potenciál* (dezinformační portály / „alternativní zdroje informací“ mohou volně přecházet v řešených tématech pro získání co nejširšího záběru konzumentů),
- *útoky na emoce* (negativní emoce, strach; vztek; nostalgie, mohou být zneužity k vyvolávání iracionálních postojů v politicko-bezpečnostním spektru),
- *černobílost* (dezinformace standardně předkládají alternativní pohled na mainstreamová témata s jednoduchým / černobílým vysvětlením daného problému),
- *lokálnost* (k úspěšnému šíření dezinformací ruského narativu musí být daná dezinformace přeložena do českého jazyka pro pocit „domácí pravdy“),
- *kvantita nad kvalitou* (šíření dezinformací v neustálé kvantitě je klíčové k permanentnímu společenskému poškozování).

Oblasti konzumentů dezinformačních scén se věnuje druhá kapitola praktické části práce.

6 ANALÝZA KONZUMENTŮ DEZINFORMAČNÍ SCÉNY

První kapitola analytické části práce potvrdila existenci dlouhodobého hybridního působení na území ČR ze strany RF a ČLR, jehož cílem je destabilizace české společnosti. Dle zmíněných teorií novogeneračních a hybridních válek se jedná (v rámci RF) o předinvazivní kroky směřující k vojensko-politickému převzetí území a demokratických principů ČR. Analýza také vytyčila, že nejvýznamnější podobou hybridního působení proti ČR je forma informační války, která se konkrétně pokouší o radikalizaci a polarizaci české společnosti prostřednictvím dezinformací (a jiných sociálně inženýrských metod) založených na podpoře společenské emoční frustrace. Hlavním cílem práce je návrh opatření proti těmto působením.

Druhá kapitola praktické části práce je věnována kvalitativní analýze konzumentů dezinformační scény, jejíž významem je snaha o hlubší pochopení obětí informační války. Analýza cílí k získání informací typu:

- „Proč vybrané subjekty konzumují dezinformace?“,
- „Kdy dezinformace začali konzumovat?“,
- „Jaké zdroje užívají?“,
- „Vnímají provázanost jimi užívanými zdroji k nějakým politickým subjektům?“,
- „Změnil se postoj konzumentů vůči základním společenským hodnotám?“,
- „Změnil se postoj konzumentů vůči státu a jeho institucím?“,
- „Podílí se na diseminaci jejich narativu?“,
- „Jak vnímají momentální geopolitickou situaci?“,
- „Znají problematiku HV a informačního působení? Vnímají možnou paralelu mezi jimi užívanými zdroji a dezinformační scénou?“.

Výsledkem analýzy by měla být částečná společenská definovatelnost a kategorizace dezinformačních konzumentů, jež by mělo podpořit tvorbu opatření proti informačnímu působení cizích mocností vůči ČR.

Analýza je tvořena polostrukturovanými rozhovory s doporučenými respondenty / konzumenty (doporučení vyšlo z řad rodinných příslušníků, či známých), jež reprezentují ty-

pový průřez společnosti. Pro efektivní průběh rozhovoru je k dezinformačním médiím referováno jako k „*alternativním zdrojům informací*“ (dále v textu jen „AZI“). Detailní výchozí diskuse rozhovorů jsou k práci přikládány jako přílohy.

6.1 Výsledky analýzy konzumentů dezinformační scény

Tázání respondenti reprezentovali různé sociální skupiny (student, pracující, důchodce) a představují společenskou menšinu aktivní v informační oblasti AZI. Strukturovanými rozhovory bylo dosaženo vytyčené profilace konzumentů AZI, která je definována sdílenými nasbíranými poznatky od respondentů. Profilace konzumentů AZI by měla být nápomocná ke splnění hlavního cíle práce – návrh opatření proti informačnímu působení v ČR, přičemž zmíněnou profilaci tvoří:

Motivace konzumu dezinformací (AZI)

Primární motivací aktivního konzumu AZI je snaha o získání objektivních informací o řešeném tématu. Konzumenti nedůvěřují veřejnoprávním médiím (a mainstreamu obecně) v jejich nezájatosti a snaží se o získání objektivního nadhledu pomocí informačních protipólů. Tato samotná myšlenka je neškodná, ba podporuje základní principy informační gramotnosti (ověřování informací více zdroji). Problém nastává v případě, že „*ověřovací*“ alternativní zdroj je řízené dezinformační médium využívající techniky sociálního inženýrství k útoku na konzumenta.

První kontakt konzumenta s AZI může být podněcován různorodě, ale opakovanými fenomény jsou příčiny podněcované emočními výchyly. Ty mohou být formou pocitu křivdy ze strany státu, či systému vůči konzumentovi nebo společenský nátlak na konzumenta z blízkého okolí. Napjatá společenská situace, individuální krize a cílený informační útok vedou k motivaci konzumenta opustit mainstream a přejít na alternativní vysvětlování reality. Tento fenomén je také podporován začleněním do sociálních družin stejného smýšlení, které konzumenta upevňují v negativních emocích a správnosti alternativních tvrzení. Zdroj důvěry v AZI je individuální, nýbrž z odpovědí respondentů jsou vyzdvížitelné dvě myšlenkové linie: „*chtíč po senzaci*“ a „*zkušenostní paralela*“.

První linie je příznačná pro mladší věkovou kategorii konzumentů a zastává funkci alternativního vysvětlení reality, které zajímavěji (až fantasticky) vysvětluje světové dění. Chtíč po senzaci opět inklinuje k individuální krizi jednotlivce, jež vyvolává pocity nespokojenosti a sociální nezařazenosti, čímž otevírá dveře alternativnímu vysvětlení reality, které

tento pocit eliminuje. Tato eliminace nastává prostřednictvím zařazení do podobně smýšlejících sociálních skupin, informačním odhalováním konspirační reality a pocit „*nadřazenosti*“ (v perspektivě se „*spící*“ většinou).

Druhá myšlenková linie je odvozována od přístupu starší věkové kategorie a vychází ze zažitě negativní zkušenosti se státním aparátem (převážně v oblasti cenzury bývalého režimu). Tento přístup se nepřiklání k fantastickým konspiracím, nýbrž k jednodušším konspiracím založeným na cenzuře mainstreamu, či podpoře ruského narativu.

Dlouhodobá motivace konzumu AZI vychází z uzavření konzumentů do dezinformačního ekosystému, tzv. informační bubliny, která umocňuje dezinformacemi vyvolávané pocity a podporuje alternativní narativy. Takový ekosystém je tvořen dezinformačními weby, jež se zaměřují na šíření alternativních narativů; sociálními skupinami, které shlukují konzumenty a umožňují vzájemnou podporu ale také vyčleněním z mainstreamové společnosti.

Trvalý konzum AZI může vést k víře v nespočet konspiračních teorií, které mohou podporovat ruský narativ, či umocňovat bipolární nastavení společnosti. K tomuto negativnímu důsledku směřuje řada konspirací přímo podporovaných RF, nýbrž negativní dopad začíná dříve. Hlavním cílem hybridního informačního působení RF je destabilizace společnosti. Tento efekt nastává již v momentu ztrátu důvěry ve státní instituce konzumentem. Nedůvěru ve státní apolitické bezpečnostní složky potvrdili respondenti, což indikuje úspěšnost informačních operací.

Užívané AZI

Všechny užívané AZI, jež konzumenti zmínily, působí v kybernetické online prostředí. Jak již bylo zmiňováno, obecný přesun informační domény do internetové sféry umožňuje globální, okamžitý a konstantní datový tok, který širokou veřejnost zásobuje nekonečným množstvím informací. Oboustrannou čepelí tohoto technologického pokroku je nízká cena nákladů pro šíření informací a naprostá přístupnost k publikaci kýmkoliv, což umožňuje efektivní použití informací destruktivně.

Opakovaně jmenovanými médii respondenty byly sociální sítě, zejména Facebook, YouTube a Telegram. Tyto platformy umožňují konexi podobně smýšlejících lidí, jež jak bylo řečeno vede k vzájemné podpoře a umocňování efektu „*králičí nory*“. Dalším efektem těchto sítí je stálé podsouvání alternativních informací k řešeným tématům (a odkazování na různé zdroje), které následně vytváří pocit věrohodnosti. Toho pocitu je využíváno pro

přesun publika (například z prvně apolitické alternativní „ezo“ skupiny) do politických konspiračních sfér, jež cílí k radikalizaci konzumentů.

Diseminace narativů

Respondenti se neúčastní jakékoliv diseminace narativů, které konzumují prostřednictvím AZI. Tento nezájem jednotně vysvětlují jako „ztrátu času“ nebo „zbytečnost“, což může indikovat jejich pocit přesvědčení o vysoké míře konspirace typu „společenské spiknutí“ ale zároveň ukazuje nízkou míru odhodlanosti boje za jejich „pravdu“. Takové východisko poukazuje na slabý stupeň radikalizace a tudíž nevysoké riziko přechodu ve fyzickou hrozbu (v blízkém časové rozmezí).

Vztah k státu a jeho institucím, společenské a morální zásady

Respondenti jasně vyjádřili svůj negativní vztah vůči státu a jeho institucím, především v kontextu víry ve státní narativ a informace sdílené státními a veřejnoprávními prostředky. Zároveň vyjádřili nedůvěru ve státní apolitické bezpečnostní složky, čímž se distancují od upozornění na bezpečnostní hrozby a přijímají postoj (z pravidla) protipólu AZI o takových hrozbách.

Víra respondentů v základní společenské a morální zásady, reprezentované demokratickými principy, základními právy a svobodami a podobně je různorodá. Umocňovaný negativní postoj k demokratickému státu může být v základu živený různými ideologickými přesvědčeními, jež jsou naprosto odlišné, ale slučují se v alternativnímu přístupu k státnímu aparátu. V oblasti těchto otázek respondenti odpovídali odlišnými ideologiemi zahrnující myšlenky „anarcho-kapitalismu“, návratu ke komunistickému režimu, či obecnou nedůvěrou v momentální podobu demokracie.

Respondenti také potvrdili růst negativního postoje vůči státnímu aparátu s dlouhodobým konzumem AZI.

Typické narativy

Respondenti komentovali řadu konspiračních teorií, ve které věří a jsou zařaditelné do více, či méně fantastických typů (až typově světových společenských spiknutí), nýbrž nevýznamných pro kontext bezpečnosti a této práce. Mezi opakované narativy z oblasti bezpečnosti patří:

Mainstream je zaujatý a lže o objektivní pravdě. Tato cenzura je podporována státními složkami a demokracie v ČR není. Členství v NATO a EU je momentálně nezbytné, nicméně

jedná se o zkažené mezinárodní organizace s totalitními tendencemi a válkychtivou povahou. Konflikt na Ukrajině není jednoznačný a je polárně interpretován místními médii. RF není totalitní režim, není hrozbou pro ČR, nemá tendence expandovat do západních zemí, její agrese na území Ukrajiny je ospravedlnitelná, je stále vojenskou konvenční supervelmocí.

Všechny zmíněné narativy byly v určité podobě jednotně interpretovány respondenty. Charakter těchto narativů odpovídá popisům BIS a VZ, obecně tedy zahrnují glorifikaci RF a dehonestaci českého státního aparátu, demokratických principů, Západu a podobně.

6.2 Související (výzkumné) projekty

Oblasti informačního působení a dezinformací se v minulosti zabývalo nevelké množství projektů, které se zaměřovali na různá odvětví této problematiky. Zúžená oblast hybridní války pouze na informační působení a dezinformace je stále impozantně rozsáhlá a její výzkum může zahrnovat například možné procesy informačního působení, konkrétní dezinformační média pro danou oblast a jejich vazby, vliv dezinformací na širokou veřejnost a její vývoj v tomto kontextu nebo důvod zájmu o dezinformace konzumenty.

Vlastní výzkum analytické části této práce se mimo jiné zabývá právě posledním zmíněným, nýbrž pro pochopení celkového obrazu ČR v kontextu dezinformací jsou klíčové všechny zmíněné oblasti a mnoho dalších nezmíněných. Pro nastínění celkového obrazu jsou v této kapitole prezentovány další výzkumy se stručným podáním jejich výsledků, které oblast dezinformací v ČR řeší.

Společnost nedůvěry

Výzkumný projekt Společnost nedůvěry zrealizovaný webem iROZHLAS.cz, institutem SYRI a Sociologickým ústavem Akademie věd ČR je největším a nejaktuálnějším sociologickým průzkumem oblasti dezinformací a konspirací v ČR. Výzkum zveřejněný koncem roku 2023 zodpovídá otázky typu: „*Jaké konspirace deformují českou společnost?*“, „*Jak COVID-19 ovlivnil konspirační podhoubí v ČR?*“, ale také „*Jak lze obyvatelé ČR kategorizovat na škále víry v konspirace*“ nebo „*Jaké zastání má ruský narativ v české společnosti*“. Výzkumu dotazníkovým šetřením se účastnilo čtyři tisíce respondentů z nichž byl vytvořen reprezentativní vzorek online populace. (iRozhlas, ©2023)

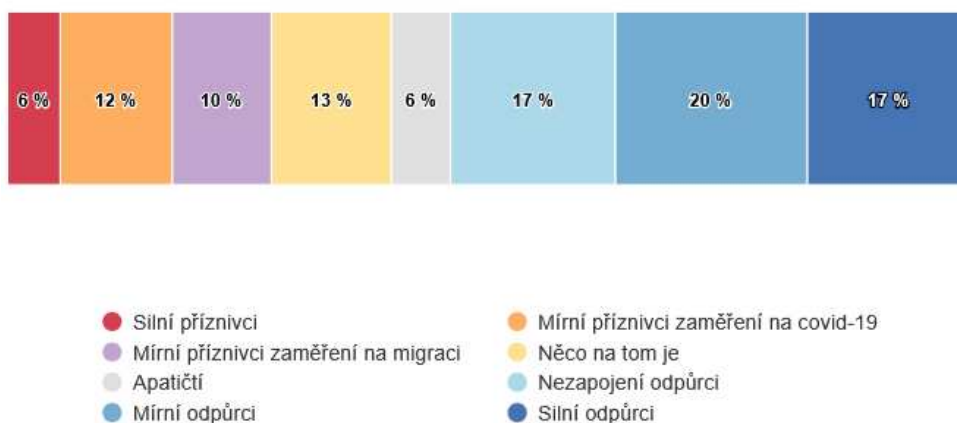
Mezi významné závěry projektu v kontextu této práce patří kategorizace společnosti na škále víry v konspirace (viz obrázek 6), klasifikace konzumentů dezinformační scény, index

důvěry ve státní instituce (viz obrázek 7), význam ruských dezinformací a provázanost dezinformačních médií. Projekt uvádí, že většinová část společnosti stále konspiracím odporuje a část společnosti věřící konspiracím je tematicky rozdělená. Význam dezinformačního působení podporující nedůvěru ve stát a jeho instituce dle dat z let 1990 až 2022 není vysoký.

Projekt popisuje příznivce konspirací jako obyvatelstvo zajímající se o politiku a světové dění s malou důvěrou až silnou nedůvěrou v politický systém. Demokracie pro ně není preferovaným způsobem vlády, popřípadě jsou mínění, že politika vládního systému je irrelevantní. Členství v EU a NATO odmítají nebo ho považují za nutné zlo. Informace z komerčních televizí čerpají méně nebo vůbec a nahrazují je za AZI typu konspiračních webů, alternativních životních stylů, sociálních sítí a e-mailů. (Pika et al., 2023) Tento charakteristický popis koreluje s informacemi od respondentů z podkapitoly 6.1.

Skupiny lidí podle vztahu k dezinformacím a konspiracím

lidé aktivní na internetu, do 65 let

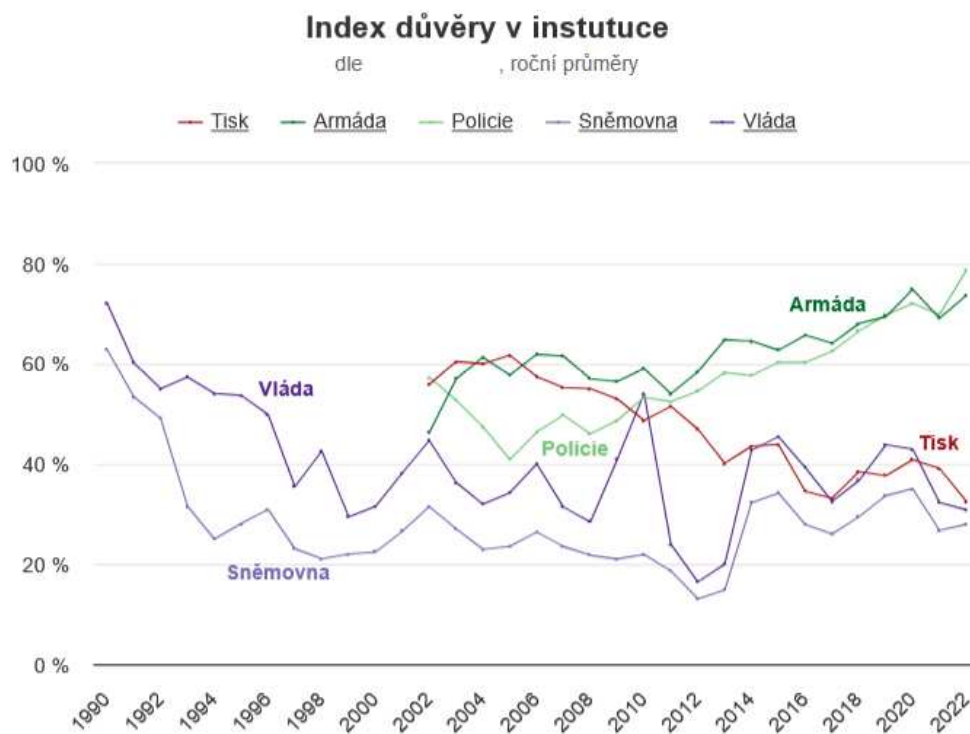
Obrázek 6 – Kategorizace společnosti na škále víry v konspirace.

(Pika et al., 2023)

Projekt dále uvádí pandemii COVID-19 jako významný bod vstupu značné míry populace do oblasti konspirací a dezinformací. Vstupní motivací, která byla dále umocňována, je nedůvěra ve stát. Výzkumníci popisují pandemii jako znejišťující moment, který byl prvočátkem útoku na důvěru ve státní instituce, jelikož představoval neřízený chaos. Prezentace vlády v krizové situaci je klíčová pro podporu, či likvidaci pocitu chaosu. (Pika et al., 2023) Fenomén hledání jednoduchých „černobílých“ odpovědí v krizové situaci byl již popisován v teoretické části a významnost potvrzují analytická zjištění respondentů v kapitole

6.1, kteří například uvádí víru v „stínovou vládu“ před představou neřízeného globálního chaosu.

Návaznost dezinformačních médií a vstup do této oblasti Projekt popisuje jako více kritériální, nýbrž opakovaným motivem je nedůvěra ve stát. Ta může být způsobena krizovou situací ale také osobní negativní zkušeností. Uvedeným příkladem je špatná zkušenost s porodnictvím vedoucí k zájmu žen v domácí a alternativní porody se zapojením do tematických facebookových skupin. Takové skupiny mají průnik s ženami zaujatými proti vakcínám dětí a následné antiočkovací skupiny jsou překrývány těmi konspiračními. (Pika et al., 2023) Tyto skutečnosti různorodosti vstupu do alternativních realit potvrzují výsledky v kapitole 6.1, přičemž tazání respondenti uvádí různé motivy počátku konzumu AZI ale všechny jsou spojované nedůvěrou ve stát.

Obrázek 7 – Index důvěry ve státní instituce.

(Pika, 2023)

V neposlední řadě Projekt uvádí minimální souhlas české společnosti s ruským narativem. Skupina souhlasící s tímto názorem je považována za tvrdé jádro konspiračních struktur, jež jako hlavní informační kanál používá Telegram. Tento fakt je ovšem částečně vyvrácen informací o cíli RF v dezinformační scéně, kterým není šíření ruského narativu a tvorba sympatie pro ruský režim, nýbrž pouhá tvorba společenské destabilizace a chaosu. (Pika,

2023) Tento přístup RF tudíž umožňuje participaci v jakékoliv konspiraci, podpoře protistátních živlů či pobuřování skupin s odlišnými názory. Zároveň tento fenomén vysvětluje návaznost náhodných apolitických konspiračních webů na proruské narativy. Výzkum respondentů v kapitole 6.1 tuto skutečnost také nepřímou potvrzuje prostřednictvím odpovědí tázaných na vstup do AZI, které nemělo proruský charakter ale postupem „*králičí norou*“ je k těmto narativům přivedlo.

Rozdělená společnost

Dokumentární pořad České televize (2024) „*Rozdělená společnost*“ pojednává o problematice polarizace České společnosti prostřednictvím dezinformací. Dokument stručně prezentuje vlivovou oblast informačního působení na vnitřní bezpečnosti ČR a vypráví konkrétní lidské příběhy. Informace jsou prezentovány osobami aktivními v oblasti AZI a různých „*vlasteneckých*“ iniciací, osobami dříve aktivními v této oblasti a osobami příslušné expertízy psychologie, sociologie, AZI a podobně.

Informace prezentované dokumentem obdobně popisují oblast vstupu konzumentů do dezinformačních sfér z důvodů osobních / vnímaných krizí (poškozující racionální myšlení) rozvíjejících nedůvěru ve stát a společnost. Jmenovanými zdroji nedůvěry ve stát byla osobní ekonomická krize, či pocit utlačování lidských práv. Zmíněná také byla paralela komunistické cenzury a soudobé „*cenzury*“, jež podporuje ospravedlnění víry v AZI. V neposlední řadě byl také zmíněn efekt „*začlenění*“ jednotlivce (s krizí identity) do stejně smýšlející skupiny, podporující radikalizaci. (Česká televize, 2024)

Dokumentární pořad rozšiřuje interview Patrika Kořenáře (2025), jež v dokumentu vystupuje, na Youtubovém kanálu Spiknutí s bývalými konzumenty AZI, kteří také v dokumentu krátce působí. Rozhovor detailně popisuje výše zmíněné aspekty a rozebírá fungování „*vlasteneckých*“ skupin a jejich konexe na dezinformační média.

7 OPATŘENÍ PROTI (HYBRIDNÍMU) INFORMAČNÍMU PŮSO- BENÍ

Předcházející kapitoly popisují současnou existenci hybridního působení RF na území ČR, jejíž současnou podobou jsou informační operace. Samotná odnož HV zaměřená pouze na informační působení je komplexní a celosystémový problém, který není řešitelný jedním protiopatřením. Poslední kapitola praktické části práce jmenuje momentálně aktivní protihybridní opatření a navrhuje další potencionální opatření státního a společenského charakteru vycházející z celkového chápání dané problematiky autorem.

7.1 Zřízená protihybridní opatření

Počátek řešení hrozeb hybridního charakteru pro ČR je vztahováno k roku 2014 a činnosti RF na území Ukrajiny, o čemž informovalo Ministerstvo zahraničních věcí, které ji následně promítlo do BS z roku 2015. (Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2015)

Prvním významným problémem řešení hybridních hrozeb se stalo jejich samotné vnímání a bezpečnostní příslušnost. V této době rezortně dělený český bezpečnostní systém limitovala minimální spolupráce bezpečnostních orgánů, bezpečnostní prostředí bylo členěno na vnitřní a vnější, a pojmy „*mír*“ a „*válka*“ jasně definovaly společenské chápání mezinárodní bezpečnostní situace. Popsané systémové nastavení je pro HV stimulující, jelikož popírá, či zneužívá vše zmíněné. Podrobný vývoj přístupu k hybridním hrozbám v českém bezpečnostním prostředí popisuje Benedikt Vangeli (Kurfürst, 2021) a práce jej nebude dále rozebírat.

7.1.1 Státní opatření

Gestorem hybridních hrozeb se stalo Ministerstvo vnitra, které v roce 2016 na žádost Vlády vypracovalo Audit národní bezpečnosti (dále v textu jen „*Audit*“), který popisuje problematiku HV a působení cizích mocností, definuje činnosti bezpečnostních orgánů a uvádí možná protiopatření. Auditem zmiňovaná opatření proti informačnímu působení zahrnují:

- zřízení vládního orgánu strategické komunikace,
- zřízení platformy pro sdílení informací o hybridních hrozbách pro bezpečnostní složky,
- vytvoření strategie pro boj s hybridními hrozbami,
- zapojení zpravodajských služeb do aktivního boje proti hybridním hrozbám,

- zlepšení občanského vzdělávání vedoucí k podpoře ideově-hodnotovému zakotvení státu. (Ministerstvo vnitra, 2016)

Strategická komunikace státu

Dle Auditů a přístupu zahraničních partnerů byl a je tvořen systém státní strategické komunikace. K této tvorbě přispěl neziskový sektor, jehož odborníci z Druhé ekonomické transformace, Asociace pro mezinárodní otázky, Bezpečnostního centra Evropské hodnoty, Frank Bold a STEM definovali deset principů pro funkční strategickou komunikaci. Toto desatero tvoří například:

- jednotlivá ministerstva zřídí vlastní oddělení pro strategickou komunikaci,
- strategická komunikace nesmí být přímo podřízená politickým představitelům,
- strategická komunikace musí být centrálně řízená Úřadem vlády,
- strategická komunikace zastává vymezená témata, na kterých je společenská shoda a tvoří základní společenské hodnoty. (Evropské hodnoty, 2022)

K roku 2024 vznikla pozice Vládního koordinátora strategické komunikace (dle Národní strategie pro čelění hybridnímu působení), kterou plní Otakar Foltýn, Ministerstvo vnitra a Ministerstvo zahraničních věcí zřídilo Oddělení strategické komunikace podléhající Odboru komunikace, nýbrž Ministerstvo obrany strategický komunikační prostředek zatím nezřídilo (částečnou roli strategické komunikace by mělo pro účely AČR tvořit Velitelství informačních a kybernetických sil), nicméně jeho absence byla vytyčena v Konceptu přípravy občanů k obraně státu 2025–2030. (Ministerstvo obrany, 2025)

Dle Ministerstva zahraničních věcí strategická komunikace je *„nástrojem k realizaci zásadních národních zájmů a hodnot. Hraje klíčovou roli při stanovení strategických témat, priorit a cílů, směru komunikace, získávání poznatků prostřednictvím výzkumů a koordinaci s dalšími státními i nestátními aktéry a zahraničními partnery. Cílem strategické komunikace je dosahování strategických cílů skrze informování české veřejnosti, ale i zahraničního publika, předcházení informačním hrozbám, budování důvěry a vazeb se státními i nestátními aktéry.“* (Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2024).

Příklady výsledků Oddělení strategické komunikace Ministerstva zahraničních věcí (2024) je dokument *„Pro kremelské pohádky“*, který pojednává o problematice dezinformací RF a uvádí časté proruské, či polarizační narativy (*„pohádky“*) pohybující se v českém informačním prostředí, či metodická pomůcka *„Strategická komunikace: Přínosy a přístupy“*

Ministerstva vnitra vypracovaná Filipem Zavřelem (2022) sloužící jako návod strategické komunikace pro Veřejnou správu.

Odborná pracovní skupina Bezpečnostní rady státu pro čelení hybridnímu působení

Další zřízeným prvkem je Odborná pracovní skupina Bezpečnostní rady státu pro čelení hybridnímu působení (dále v textu jen „*OPS BRS*“) (dle Národní strategie pro čelení hybridnímu působení) z roku 2017, jež byla reorganizována v roce 2021. OPS BRS slouží k mezi-rezortní výměně informací a koordinaci při řešení hrozeb hybridního charakteru a tvoří ji: zástupci členů vlády, České národní banky, Státního úřadu pro jadernou bezpečnost, Národní bezpečnostního úřadu, Národního úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost, BIS, Úřad pro zahraniční styky a informace, VZ, Armády České republiky, Policie České republiky, Generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru a státní tajemnice pro evropské záležitosti. (Bezpečnostní rada státu, 2021)

Centrum proti hybridním hrozbám

Centrum proti hybridním hrozbám (dále v textu jen „*CHH*“) je odborné analytické a koncepční pracoviště Ministerstva vnitra provádějící vnitrostátní monitoring veřejného informačního prostředí v rámci boje proti působení cizí moci a dezinformacím. CHH (původně Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám – CTHH) vzniklo reakcí na Audit v roce 2017, přičemž v roce 2022 bylo přesměrováno pouze na oblast hybridních hrozeb. (Centrum proti hybridním hrozbám, 2025)

Národní strategie pro čelení hybridnímu působení

Národní strategie pro čelení hybridnímu působení z roku 2021 (dále v textu jen „*Strategie*“) je strategický dokument zadaný Auditem vycházející z BS ČR, OS ČR, Národní strategie kybernetické bezpečnosti ČR a strategických dokumentů NATO a EU. Strategie definuje pro čelení hybridnímu působení strategické cíle jako:

- odolná společnost, odolný stát, odolná kritická infrastruktura,
- systémový a celostní přístup v rámci ČR,
- schopnost adekvátní a včasné reakce.

Strategie se dále zabývá popisem oblastí ohrožených hybridními hrozbami, jež člení obdobně jako Audit na ideově-hodnotové zakotvení společnosti a ústavně právní uspořádání státu, ekonomika, bezpečnost a obrana.

Strategií vymezené cíle v kontextu informačního působení zahrnují systematické vzdělávání společnosti o existenci hybridních hrozeb a jejich charakteru. Za tímto účelem mají být zřizovány vzdělávací programy a osvětňé akce, spolupráce s veřejnou správou, mediální sférou, komerční sférou, neziskovou sférou a občanskou společností. Zmíněná je také strategická komunikace, která má vytvořit jednotný integrovaný systém všech relevantních prvků pro věrohodné, včasné a efektivní předávání informací veřejnosti (a dalším prvkům cílového publika) v rámci prevence a reakce na krizové situace. (Ministerstvo obrany ČR, 2021)

Akční plán k Národní strategii pro čelení hybridnímu působení

Rozvíjejícím dokumentem k Strategii je Akční plán k Národní strategii pro čelení hybridnímu působení z roku 2021(dále v textu jen „*Akční plán*“), který udává konkrétní úkoly pro jednotlivé rezorty v rámci protihybridních opatření. Vymezené opatření byla vytyčena do roku 2023. (Ministerstvo obrany ČR, 2021)

Úkolem (který je veřejně dostupný) zadaným Akčním plánem byla například „*Analýza připravenosti České republiky čelit závažné dezinformační vlně*“ pro rok 2022, jež cílil k zmapování organizační, technické a personální připravenosti ČR vůči rozsáhlému dezinformačnímu útoku. Závěrem analýzy je, že ČR (pro rok 2022) není připravena čelit útoku takového charakteru jakýmkoliv prostředky. Mimo samotnou analýzu se dokument velmi detailně zabývá obecně problematikou hybridního působení a informační války RF vůči ČR a Západu. (Ministerstvo vnitra; Ministerstvo obrany; Ministerstvo spravedlnosti, 2022)

Další dokumenty protihybridního charakteru

Vybraný seznam dalších dokumentů / příruček zabývajících se obranou proti HV a seznam internetových webů označených jako dezinformační a protidezinformační bude v rámci diseminace informací a vzdělávání společnosti přiložen do příloh práce.

7.1.2 Společenská iniciativa

Významnou činností podporující boj s dezinformacemi jsou mediální iniciativní projekty a instituce zaměřené na odhalování dezinformací, potvrzování informací a informační gramotnost. Vybrané projekty jsou ověřené CHH Ministerstva vnitra a zahrnují je například weby EUvsDisinfo, Hatefree Culture, Polygraph, StopFake, European Values, Hoax.cz, Manipulátoři, Demagog.cz, Zvol si info. (Centrum proti hybridním hrozbám, 2025) Některé zmíněné weby navázaly spolupráci s různými platformami sociální sítí a aktivně s nimi prezentují informační závěry.

7.2 Návrh nových protihybridních opatření

Předchozí kapitoly popisovali hybridní hrozby, především informační působení, na území ČR a zřizovaná protiopatření, která zmírňují jejich negativní dopady. Oblast těchto hrozeb je nyní poměrně dobře známá a příslušné bezpečnostní složky a dokumenty definují jednotnou formu protiopatření, jež je tvořené především strategickou státní komunikací, společenskou informační gramotností a naukou kritického myšlení. Významná část definovaných protiopatření nýbrž zůstává v podobě neimplementovaných konceptů, nebo je pomalu částečně realizována.

Poslední kapitola praktické části práce se zaměřuje na rozvedení některých zmíněných konceptů protiopatření a na návrh konceptů nových, vycházejících ze zjištění práce.

7.2.1 Státní opatření

Momentálními hlavními státními protiopatřeními je funkce CHH a zřizování strategické komunikace, jakožto integrovaného systému bezpečnostních aparátů pro sdílení informací, ale také systém komunikace státu s veřejným publikem. Východiska rozhovorů (viz kapitola 6.1 Výsledky analýzy konzumentů dezinformační scény) také potvrzují určitý motiv konzumu AZI respondenty z důvodu hledání objektivní pravdy a nedůvěry ve vyjádření politických představitelů. Tudíž existence společností uznávaného subjektu apolitického charakteru, jež komentuje významné bezpečnostní dění s narativem ochrany ústavních hodnot, je klíčová k boji s dezinformačními kampaněmi. Práce následně vytyčuje důležité charakteristiky pro reálnou funkčnost strategické komunikace.

Státní mezirezortní spolupráce

Cíl implementace strategické komunikace vychází již z Auditů v roce 2016, momentálně (pro rok 2025) je struktura systému strategické komunikace budována (viz předchozí kapitola), ale stále není plně funkční. Oblast strategické komunikace vnitrostátních složek je omezovaná neplnou integrací pro všechny klíčové aktéry (Oddělení strategické komunikace) a nadále přetrvávající resortností bezpečnostního systému.

Principy hybridního působení jsou založeny na kombinaci všech dostupných prostředků k dosažení stanovených vojensko-politických cílů. Tyto prostředky zahrnují průřez činností v gesci státního aparátu. Tudíž ochrana proti hybridnímu působení nemůže být řešena pouze Ministerstvem vnitra, či Ministerstvem obrany, nýbrž celým státním sektorem. Tento fenomén je amplifikován v kontextu integrace činností právě zmíněných ministerstev

klíčových pro zajištění bezpečnosti ČR. K tomu vážící se myšlenka zvažuje změnu obecného přístupu bezpečnostního systému k zažitému dogmatu dělení bezpečnostního prostředí na vnitřní a vnější. Minimálně problematika antropogenních hrozeb je v důsledku globalizace tak provázaná, že separace bezpečnostního prostředí na vnitřní a vnější, je vyloženě teoretická a kontraproduktivní v rámci členění zodpovědností do jednotlivých okruhů (ministerstev).

Funkční integrace bezpečnostních složek a orgánů v činnostech defenzivních vůči hybridnímu působení je naprosto klíčová pro jejich úspěšnost. Jednotný bezpečnostní systém musí být následně nadřazen nebezpečnostním sférám pro zajištění ochrany proti hybridním hrozbám. Takováto systémová provázanost spolupráce Ministerstva vnitra a Ministerstva obrany, které řídí mezi-společenskou permanentní protihybridní ochranu, představuje reálnou možnost odolat eskalujícím hybridním útokům mezirezortního charakteru.

Antidezinformační prezentace

Druhým smyslem strategické komunikace je informační prezentace státního aparátu veřejnému publiku. Problematika včasné reakce na dezinformační útoky je opět komplexní a nejednoznačná, ale její uplatnění má své místo v rámci protihybridních opatření. V případě systematických dezinformačních útoků, například v podobě masových dezinformačních vln při významných politických událostech (USA prezidentské volby 2016, Rumunské prezidentské volby 2025), je důležitá včasná reakce příslušnými autoritami, včetně informačního sdělení široké veřejnosti. Tuto činnost by měl vykonávat právě systém strategické komunikace, který (v ideálním případě) představuje apolitický objektivní informační zdroj, jež je pro společnost důvěryhodný a „*stravitelný*“.

Efektivní antidezinformační prezentace systému strategické komunikace by mohla být tvořena ve dvou etapách (při cíleném informačním útoku):

1. Rychlá reakce,

První etapa „*Rychlá reakce*“ představuje pouze co nejrychlejší sdělení informace o existenci dezinformačním útoku v co nejširším společenském záběru. Samotná informace poskytuje pouze sdělení, že k takovému útoku došlo / dochází a nezabývá se otázkami typu „*Proč? Kdo? Jak? ...*“. Důsledkem první fáze je pouze ve společnosti vyvolat vědomí o existenci velkého množství lží v informačních médiích, s cílem předejít negativnímu emočnímu účinku dezinformací tvořících společenskou hysterii, paniku, radikalizaci, polarizaci a podobně.

Efektivita Rychlé reakce je založena na integrovaném systému strategické komunikace, která zajistí okamžité informování většinové části vrcholového představitelstva státního sektoru (popřípadě dalších subjektů), jež povede k jednotné interpretaci „informace“ o existenci dezinformačního útoku a eliminaci informačního šumu. Prvotní jednotná reakce státního sektoru by mohla vést k pozitivní reakci společnosti (pocit nechaosu) a navýšení důvěry ve stát (opačný efekt byl pozorován při vzniku pandemie COVID-19, jež vedla ke ztrátě důvěry části společnosti ve stát a otevřela Pandořinu skříň dezinformací).

2. Fact checking.

Druhou etapou je „*Fact checking*“ sloužící k prezentaci oficiálního státního narativu pro danou dezinformační operaci. Druhá etapa cílí na jednotnou státní interpretaci otázek „*Proč? Kdo? Jak? ...*“ a poskytuje širší kontext. Fact checking je spuštěn v momentě odvrácení prvotní informační krize (eliminace dezinformačního zdroje / ukončení daného eventu) a získání ověřených informací o dezinformačním útoku a realitě řešených událostí.

Význam časového odstupu druhé etapy spočívá v:

- 1) zamezení zahlcování informačního prostoru,
- 2) zamezení srovnávání informací prezentované systémem státní strategické komunikace a dezinformačních narativů, což by vedlo k jejich dehonestaci,
- 3) zamezení nejednotné prezentace různých narativů státními představiteli,
- 4) zamezení nepřímé podpory dezinformačních narativů, jejich vyzdvížením prostřednictvím státní reakce,
- 5) zamezení reakce dezinformátorů na státní vyjádření v období krize,
- 6) získání času pro ověření pravdivosti prezentované informace.

Propagace českého a proevropského narativu; a dehonestace protievropského a proruského narativu

Permanentní informační působení RF na území ČR dehonestuje základní společenské principy západních zemí, podřívá funkčnost státní správy, provokuje společnost a vyzdvihuje proruské narativy. Důsledkem je nedůvěra české společnosti ve stát, polarizace, radikalizace a společenská frustrace. Kontraproduktivním opatřením (pro řešení informačního působení) je koncept dlouhodobé a systematické propagace českých a proevropských hodnot (narativů). Při využití charakteristik, jež aplikuje ruská informační válka, jako jsou informace cílící na city (nemusí být pouze negativní) a šíření všemi dostupnými informačními

médiu, lze vytvořit propagační systém podporující pozitivní vnímání momentálního společenského systému a jeho hodnot.

Konkrétní podoba takového propagačního systému by zahrnovala obnovu národní hrdosti a státní identity prostřednictvím:

- vyzdvihování českých významných historických eventů a osobností,
- připomínání apolitických ústavních, společenských a morálních hodnot (demokratické principy, svoboda, spravedlnost, důstojnost, solidarita),
- vyzdvihování významnosti soudržnosti evropských zemí,
- tvorby společenských událostí vyzdvihujících českou identitu a její místo v evropském sdružení.

Další možným odvětvím propagačního systému je dehonestace a demonizace proruských narativů. Toto odvětvím může zahrnovat:

- připomínání expandační historie RF,
- připomínání historie totalitních ideologií (v kontextu ČR a Evropy),
- vyzdvihování historických a současných paralel,
- prezentace momentálních důsledků ruské invaze na území Ukrajiny,
- prezentace ruských strategií válek nové generace.

Cílem propagačního systému není vytvořit jednostrannou propagandu a utlumit demokratické principy šíření informací, nýbrž pokusit se o obnovu národní identity českých občanů, která bývá častým faktorem umocňující konzum AZI a ztrátu důvěry ve stát.

Aktualizace právních nástrojů pro boj s dezinformačním působením

Oblast právních nástrojů řešících problematiku informačního působení a dezinformačních aktů je nad obsahový rámec této práce, nýbrž zmíněné téma je natolik důležité, že práce alespoň opět odkáže na *Analýzu připravenosti České republiky čelit závažné dezinformační vlně 2022*, která tuto oblast detailně popisuje a jejím závěr je následující.

Právo trestní, přestupkové, civilní a tiskové; právní úprava krizového řízení; právní úprava nekrizových bezpečnostních incidentů; rozhlasové a televizní vysílání, regulace reklam, právní úprava volebních kampaní nemá možnost téměř jakkoliv ovlivnit vznik, průběh

a zastavení kontinuálních dezinformací, či dezinformačních vln. (Ministerstvo vnitra; Ministerstvo obrany; Ministerstvo spravedlnosti, 2022)

Neexistence právních nástrojů pro řešení informačních hrozeb (včetně MHP viz podkapitola 4.3 Hybridní válka v kontextu MHP) významně omezuje možná opatření protihybridního charakteru. Nabízí se myšlenka vzniku právního nástroje, pro tvorbu protihybridních opatření na určitou dobu, typu krizových stavů – „*Stav hybridního ohrožení*“.

Vládou / parlamentem vyhlásitelný Stav hybridního ohrožení (s příslušnou konkretizující hodnotou, například dle teorie fází Novogeneračních válek), jež by umožňoval zásahy do práv vlády a ostatních příslušných subjektů, by mohl sloužit k řešení hybridních útoků s výhodou absence paniky tvořících politických vyjádření typu „*J sme ve válce*“.

7.2.2 Společenská opatření

Následující podkapitola je perspektivně zaměřena na společenská protihybridní opatření, přičemž česká společnost je považována za cílovou skupinu takových protiopatření. Jmenované návrhy nejsou zamýšleny pouze jakožto společenské iniciativy ale řeší společenský přístup k (i státem spravovaným) protihybridním opatřením.

Obnova národní identity

Významnost problematiky „*Obnovy národní identity*“ byla naznačena již v předchozí podkapitole „*Propagace českého a proevropského narativu; a dehonestace protievropského a proruského narativu*“, jelikož zmíněná oblast představuje základní kámen společenské odolnosti vůči hybridnímu působení. Systematická snaha o obnovu společenské hrdosti k České republice, ve smyslu národního vnímání (ne pouze momentálního státního formátu), je klíčová k sabotáži primárních cílů informačních operací, jež podkopávají důvěru občanů ve stát, jeho instituce a demokratické principy.

Mimo již zmíněnou státní propagaci obnova národní identity může zahrnovat především implementaci programu „*Národní identity*“ do českého edukačního systému základních a středních škol. Takový program by cílil k tvorbě pozitivního vztahu jednotlivce s ideou českého národa.

Řešené oblasti by mohli zahrnovat:

- vysvětlování apolitických základních společenských, morálních a demokratických principů,

- významnost těchto principů v české a západní společnosti,
- edukaci o národní historii s vyzdvihováním aktů národní hrdosti a vlastenectví,
- edukaci v oblasti základních principů geopolitiky a historických paralel,
- edukaci o totalitních ideologiích v kontrastu s demokratickými principy,
- vysvětlování funkcí státního aparátu jakožto národního představitele,
- ...

Mimo jiné takovýto program je využitelný jako preventivní nástroj pro částečné eliminování krizí identity jednotlivců, jež často vede k AZI a radikalizaci prostřednictvím konspiračních teorií. Při úspěšné aplikaci programu pocit „*vlastenectví*“ může umocňovat společenské začlenění a odvracet existenční krize.

Podpora informační a mediální gramotnosti a nauka kritického myšlení

Dalším možným opatření dlouhodobého rozsahu je zařazení nauky „*kritického myšlení*“ a „*informační a mediální gramotnosti*“ do celoživotních edukačních systémů.

Rozšířenost informačních technologií a nekonečný přísun informací (bez časoprostorového omezení) si vyžaduje informační a mediální gramotnost, jakožto nástroj umožňující efektivní používání těchto technologií a preventivní ochrany proti negativním informačním aktům. Nauka informační a mediální gramotnosti může být formována prostřednictvím edukačních zařízení základních, středních a vysokých škol, popřípadě formou doškolovacích kurzů státním i soukromým aparátem.

Takové vzdělávací programy by mohly zahrnovat:

- edukaci o teorii informací (misinformací, dezinformací), šíření informací, ověřování informací,
- edukaci o principech informační manipulace,
- edukaci o existenci dezinformačních působení jako podobě HV.

Oblast rozvoje kritického myšlení je primárně určena edukačním zařízením. Obsahový rámec programů umocňujících kritické myšlení je nad rámec této práce, přičemž stručným cílem rozvoje kritického myšlení je vyvolat v jednotlivcích potřebu o obdržených informacích racionálně přemýšlet. Kombinací těchto schopností by mohla být společnost více odolná vůči emoční manipulaci a rozvinutější v mezioborové inteligenční rovině.

Implementace obranné mentality

Posledním zmíněným návrhem je prosté vyvolání mentální změny v široké společnosti. Jak již bylo v úvodu řečeno, bezpečnostní situace se vyvíjí negativně. Reálnou hrozbu ve víceletém časovém úseku je i otevřený ozbrojený konflikt, jehož předvojem je hybridní působení v podobě informační války (viz podkapitola 3.1 Vlastnosti hybridního působení). Obrannou mentalitou, odvíjející se od bezpečnostní situace, momentálně disponuje pouze odborná bezpečnostní komunita, která dnešní situaci aktuálně sleduje a podniká zmiňovaná protipatření. Ovšem v principech hybridního a informačního působení to je nedostačující.

Opakovaná definice hybridního působení zmiňuje právě meziresortnost, která jej tvoří tak nebezpečným. Pochopení významnosti a charakteru hybridního působení napříč společností je klíčové k jeho překonání.

Tedy posledním potencionálním návrhem práce je vysvětlení momentální situace široké veřejnosti a snaha o vyvolání mentální změny společnosti akceptující reálné ohrožení vnitřní bezpečnosti. Integrovaná „*obranná*“ mentalita může:

- podpořit následující (fyzické) protipatřující kroky,
- podpořit jednotný přístup k řešení existenciální hrozby,
- podpořit integrační obranné tendence evropských zemí,
- mít pozitivní vliv na polarizující se společnost,
- mít odstrašující efekt pro RF,
- psychicky předpřipravit společnost na potencionální ozbrojený konflikt.

ZÁVĚR

V úvodu stanoveným hlavním cílem práce je „*návrh protihybridních opatření*“. Ke splnění toho cíle byly stanoveny primární dílčí výzkumné otázky řešící oblasti obecné teorie hybridní války; ohrožení ČR hybridním působením; a podoba a zdroj hybridního ohrožení. Zmíněné dílčí otázky byly zodpovězeny v Dílčím závěru teoretické části a podkapitole 5.3 Závěry analýzy bezpečnostního prostředí.

Sekundární dílčí výzkumné otázky byly následně stanoveny jako „*Jakou hrozbu představuje informační působení?*“ a „*Lze konzumenty dezinformační scény obecně kategorizovat?*“. Otázka zabývající se informačním působením byla částečně zodpovězena obsahovou analýzou příslušných bezpečnostních dokumentů, jež hrozbu užití informací pro manipulační účely opakovaně zmiňují. Tuto tezi potvrdili výsledky kvalitativní analýzy konzumentů dezinformační scény, které popisují praktické dopady na mentalitu a vnímání reality obětí dlouhodobého dezinformačního působení.

Odpovědí na stanovenou otázku je závěr prezentující informační působení jako momentální nejvýznamnější podobu hybridního působení, jež efektivně slouží k postupnému dosahování strategických cílů typu: radikalizace a polarizace společnosti, útlum možné debaty, společenská frustrace a podpora proruských politických subjektů.

Další sekundární dílčí otázka řeší možnou kategorizaci konzumentů AZI / dezinformací. V retrospektivním konstruktivním náhledu na tuto otázku je před prezentací dosažených závěrů nutno zmínit, že z důvodu velmi nízkého počtu respondentů se jedná spíše o hypotetické klasifikační možnosti, které je potřeba prověřit kvantitativním výzkumem. S tímto uvedeno, momentální závěry komentují konzum dezinformací jako mezispolečenský fenomén nezávislý na věku či dosaženém vzdělání. Prvotní motivace pro konzum AZI jsou různorodé, nýbrž vychází z určitého osobního motivu „*jít proti proudu*“, který je umocňován chtíčem po senzaci nebo osobní negativní zkušeností. Vyústěním tohoto motivu je odsouzení mainstreamových narativů a pravidelný konzum AZI, jež v čase prohlubuje efekt králičí nory. Z důvodu velmi časté návaznosti AZI na proruské informační operace se konzument stává protisystémovým.

Pokřivené vnímání reality konzumenty nelze definovat či přesně stanovit, nýbrž představuje spektrum, které je ovlivňováno osobními preferencemi, časem, mediálními prostředky, okolím, bezpečnostním prostředím a momentálním děním. Konkrétní opakované

narativy ctěné tázanými respondenty jsou popsány v podkapitole 6.1 Výsledky analýzy konzumentů dezinformační scény.

Důvodem tvorby analýzy konzumentů AZI byla snaha o získání vhledu obětí postižených dezinformacemi pro tvorbu protidezinformačních opatření. Tento předpoklad byl částečně splněn, přičemž informacemi užitými pro návrh protiopatření jsou: konzumenti plně věřící daným narativům nejsou schopni racionální konstruktivní debaty (především z důvodu popírání absolutně čehokoliv nesouhlasícího s jejich narativem); informační působení RF postupně splňuje svůj takticko-operační cíl; konzumenti AZI nepředstavují momentálně hrozbu fyzického charakteru (ozbrojené milice, terorismus a podobně); klíčová je důvěra ve stát, schopnost kritického myšlení a informační a mediální gramotnost.

Proces tvorby práce zúžil oblast hybridního působení pouze na oblast informačního působení na území ČR. I přes toto zúžení je daná problematika mimořádně komplexní, složitá a neřešitelná (v kontextu hrozby) jednoduchým nemezirezortním opatřením. Z tohoto důvodu byl hlavní cíl práce vypracován jako řada různých potencionálních návrhů rozšiřujících opatření stávající nebo popisujících opatření nová. Výsledky analytických částí práce korelují se strategicky vytyčenými závěry státních aparátů, z tohoto důvodu nebyl kladen důraz na vymýšlení naprosto nových opatření „za každou cenu“, nýbrž byla snaha o realistické přiblížení či doplnění „papírově“ popsaných opatření ke skutečnosti.

Navržená opatření jsou rozvedena především do dvou hlavních směrů, kterými jsou „Antidezinformační prezentace“ a „Obnova národní identity“. První řešená oblast především vyzdvihuje (již realizovaný) program státní strategické komunikace, přičemž návrh prezentuje možnou podobu taktické činnosti při řešení informačních útoků masového rozsahu a vysoké intenzity. Návrh je rozveden do podoby dvoufázové operace typu „Rychlá reakce“ a „Fact checking“, kde Rychlá reakce představuje akutní protiopatření sloužící k zamezení prvotního negativního dopadu na společnost dezinformačním útokem a Fact checking navazuje s odstupem času jako vysvětlující program. Antidezinformační prezentace je využitelná především při významných společenských dnech, které mohou být cílem významného informačního útoku (volby, krizové situace, politické kauzy a podobně).

Druhá řešená oblast vyzývá a stručně navrhuje možnosti společensky edukačního programu, jehož cílem je oslabení sociální destrukce informačními operacemi, jež propagují negativní narativ o základních společenských, morálních a státních hodnotách v ČR. Obnova důvěry české společnosti ve stát a vyzdvížení „češství“ jsou klíčové v dlouhodobém proti-

informačním působením pasivního typu. Obnova národní identity je navrhována jako permanentní a dlouhodobý proces podporující hlavní motiv Národní strategie pro čelení hybridnímu působení – Odolná společnost, odolný stát.

Popsaná protiopatření vychází z celkového chápání problematiky hybridní války a informačního působení autorem. Zaměření protihybridních opatření na oběti dezinformací – konzumenty AZI autor shledává nevýznamným, jelikož jejich racionální vnímání reality je z pravidla natolik pokřivené, že není možno nuceného návratu. Cílovou skupinou protiopatření je široká veřejnost, jež zatím nebyla radikalizována a tvoří většinu společnosti.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY, 2021. *Akční plán k Národní strategii pro čelení hybridnímu působení*. Praha. Online. Dostupné z: https://www.mo.gov.cz/assets/dokumenty-a-legislativa/dokumenty/akcni-plan-k-narodni-strategii-pro-celeni-hybridnimu-pusobeni-na-rok-2025_1.pdf [cit. 2025-04-04].

ALBRIGHT, Jonathan a kol., 2018. *The Tactics and Tropes of the Internet Research Agency*. New Knowledge.

BARTLES, Charles K., 2016. *Getting Gerasimov Right*. Online. *Military Review*. Roč. 96, č. 1, s. 30-38. Dostupné z: https://www.armyupress.army.mil/Portals/7/military-review/Archives/English/MilitaryReview_20160228_art009.pdf. [cit. 2025-04-04].

BĒRZIŅŠ, Jānis, 2014. *Russia's New Generation Warfare in Ukraine: Implications for Latvian Defense Policy*. National Defence Academy of Latvia, Center for Security and Strategic Research.

BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA, 2013. *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2012*. PDF. Online. In: Bezpečnostní informační služba České republiky. Dostupné z: <https://www.bis.cz/vyrocn-zpravy/>. [cit. 2025-04-04].

BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA, 2014. *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2013*. PDF. Online. In: Bezpečnostní informační služba České republiky. Dostupné z: <https://www.bis.cz/vyrocn-zpravy/>. [cit. 2025-04-04].

BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA, 2015. *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2014*. PDF. Online. In: Bezpečnostní informační služba České republiky. Dostupné z: <https://www.bis.cz/vyrocn-zpravy/>. [cit. 2025-04-04].

BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA, 2016. *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2015*. PDF. Online. In: Bezpečnostní informační služba České republiky. Dostupné z: <https://www.bis.cz/vyrocn-zpravy/>. [cit. 2025-04-04].

BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA, 2017. *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2016*. PDF. Online. In: Bezpečnostní informační služba České republiky. Dostupné z: <https://www.bis.cz/vyrocn-zpravy/>. [cit. 2025-04-04].

BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA, 2018. *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2017*. PDF. Online. In: Bezpečnostní informační služba České republiky. Dostupné z: <https://www.bis.cz/vyrocn-zpravy/>. [cit. 2025-04-04].

BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA, 2019. *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2018*. PDF. Online. In: Bezpečnostní informační služba České republiky. Dostupné z: <https://www.bis.cz/vyrocnizpravy/>. [cit. 2025-04-04].

BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA, 2020. *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2019*. PDF. Online. In: Bezpečnostní informační služba České republiky. Dostupné z: <https://www.bis.cz/vyrocnizpravy/>. [cit. 2025-04-04].

BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA, 2021. *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2020*. PDF. Online. In: Bezpečnostní informační služba České republiky. Dostupné z: <https://www.bis.cz/vyrocnizpravy/>. [cit. 2025-04-04].

BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA, 2022. *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2021*. PDF. Online. In: Bezpečnostní informační služba České republiky. Dostupné z: <https://www.bis.cz/vyrocnizpravy/>. [cit. 2025-04-04].

BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA, 2023. *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2022*. PDF. Online. In: Bezpečnostní informační služba České republiky. Dostupné z: <https://www.bis.cz/vyrocnizpravy/>. [cit. 2025-04-04].

BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA, 2024. *Výroční zpráva Bezpečnostní informační služby za rok 2023*. PDF. Online. In: Bezpečnostní informační služba České republiky. Dostupné z: <https://www.bis.cz/vyrocnizpravy/>. [cit. 2025-04-04].

CAMPER, Jan, ©2022. *Prodavačka s hákovým křížem není z Ukrajiny a fotografie je stará*. Online. In: Manipulátoři. Dostupné z: <https://manipulatori.cz/prodavacka-s-hakovym-krizem-neni-z-ukrajiny-a-fotografie-je-stara/>. [cit. 2025-04-04].

Centrum proti hybridním hrozbám, ©2025. Online. Dostupné z: <https://mv.gov.cz/chh/default.aspx>. [cit. 2025-04-04].

Committee Of Foreign Relations United States Senate, 2018. *Putin's asymmetric assault on democracy in Russia and Europe: Implications for U.S. National security*.

DITRICHOVÁ, Petra a JUKL, Marek, 2017. *Základní prameny mezinárodního humanitárního práva*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky. ISBN 978-80-7278-698-5.

FOLTÝN, Otakar, ©2023. *Desinformace jako zbraně*. Online. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=HsojK_2ke4Q&list=WL&index=42&t=456s&ab_channel=LLionTV. [cit. 2025-04-04]. Přednáška Evropského kulturního klubu a Rady vědeckých společností.

FRIDMAN, Ofer, 2017. *The Danger Of "Russian Hybrid Warfare"*. Cicero Foundation Great Debate Paper. No. 17/5.

GAELOTTI, Mark, 2019. *The mythical 'Gerasimov Doctrine' and the language of threat*. Critical studies on Security. Roč. 7, č. 2, s. 157-161.

GELEOTTI, Mark, ©2014. *The 'Gerasimov Doctrine' and Russian Non-Linear War*. Online. In: InMoscow'sShadows. Dostupné z: <https://inmoscowsshadows.wordpress.com/2014/07/06/the-gerasimov-doctrine-and-russian-non-linear-war/>. [cit. 2025-04-04].

GERRING, John, 2011. *Social Science Methodology: A Unified Framework*. Druhé. Cambridge University Press. ISBN 1139503774.

HOFFMAN, Frank, 2007. *Conflict in the 21 st Century: The Rise of Hybrid Wars*. Arlington, Virginia: Potomac Institute for Policy Studies.

HOFFMAN, Frank, 2009. *Hybrid Warfare and Challenges*. Online. *JFQ*. Roč. 52, č. 1, s. 34-48. Dostupné z: <https://apps.dtic.mil/sti/pdfs/ADA516871.pdf>. [cit. 2025-04-04].

HOFFMAN, Frank, 2014. <https://warontherocks.com/2014/07/on-not-so-new-warfare-political-warfare-vs-hybrid-threats/>. Online. In: Warontherocks. Dostupné z: <https://warontherocks.com/2014/07/on-not-so-new-warfare-political-warfare-vs-hybrid-threats/>. [cit. 2025-04-04].

KARTUSOVÁ, Alžběta, 2021. *Hybridní hrozby – fenomén v oblasti válek 21. století*. Západočeská univerzita v Plzni. Dostupné také z: <http://hdl.handle.net/11025/45495>.

KOŘENÁŘ, Patrik [@Spiknutí], 2025. *"Vlastenci" vyhrožovali jejím dětem. Zdeňka Rosenbaumová - Kujme pikle #2*. Online. Dostupné z: YouTube, https://www.youtube.com/watch?v=08_re7r_YAE&ab_channel=Spiknut%C3%AD. [cit. 2025-04-04].

KURFÜRST, Jaroslav a PANDŮREK, Jan (ed.), 2021. *Za zrcadlem: hybridní válka jako staronový fenomén mezinárodních vztahů*. Praha: academia. ISBN 978-80-200-3237-9.

MATTIS, James N. a HOFFMAN, Frank, 2005. *Future Warfare: The Rise of Hybrid Wars*. Online. Proceedings. Roč. 2005, č. 132/11/1,233. Dostupné z: <https://www.usni.org/magazines/proceedings/2005/november/future-warfare-rise-hybrid-wars>. [cit. 2025-04-04].

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY VOJENSKÉ ZPRAVODAJSTVÍ, 2015. *Výroční zpráva o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2014*. PDF. Online. In: Vojenské zpravodajství. Dostupné z: <https://vzcr.gov.cz/vyrocní-zpravy-o-cinnosti-vojen-skeho-zpravodajstvi-41>. [cit. 2025-04-04].

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY VOJENSKÉ ZPRAVODAJSTVÍ, 2016. *Výroční zpráva o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2015*. PDF. Online. Online. In: Vojenské zpravodajství. Dostupné z: <https://vzcr.gov.cz/vyrocní-zpravy-o-cinnosti-vo-jenskeho-zpravodajstvi-41>. [cit. 2025-04-04].

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY VOJENSKÉ ZPRAVODAJSTVÍ, 2017. *Výroční zpráva o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2016*. PDF. Online. Online. In: Vojenské zpravodajství. Dostupné z: <https://vzcr.gov.cz/vyrocní-zpravy-o-cinnosti-vo-jenskeho-zpravodajstvi-41>. [cit. 2025-04-04].

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY VOJENSKÉ ZPRAVODAJSTVÍ, 2021. *Výroční zpráva o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2020*. PDF. Online. Online. In: Vojenské zpravodajství. Dostupné z: <https://vzcr.gov.cz/vyrocní-zpravy-o-cinnosti-vo-jenskeho-zpravodajstvi-41>. [cit. 2025-04-04].

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY VOJENSKÉ ZPRAVODAJSTVÍ, 2022. *Výroční zpráva o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2021*. PDF. Online. Online. In: Vojenské zpravodajství. Dostupné z: <https://vzcr.gov.cz/vyrocní-zpravy-o-cinnosti-vo-jenskeho-zpravodajstvi-41>. [cit. 2025-04-04].

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY VOJENSKÉ ZPRAVODAJSTVÍ, 2023. *Výroční zpráva o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2022*. PDF. Online. Online. In: Vojenské zpravodajství. Dostupné z: <https://vzcr.gov.cz/vyrocní-zpravy-o-cinnosti-vo-jenskeho-zpravodajstvi-41>. [cit. 2025-04-04].

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY VOJENSKÉ ZPRAVODAJSTVÍ, 2024. *Výroční zpráva o činnosti Vojenského zpravodajství za rok 2023*. PDF. Online. Online. In: Vojenské zpravodajství. Dostupné z: <https://vzcr.gov.cz/vyrocní-zpravy-o-cinnosti-vo-jenskeho-zpravodajstvi-41>. [cit. 2025-04-04].

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY, 2017. *Obranná strategie České republiky*. Online. Dostupné z: https://mocr.mo.gov.cz/images/id_40001_50000/46088/Ob-rann___strategie_2017_-_CZ.pdf. [cit. 2025-04-04].

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY, 2023. *Obranná strategie České republiky*. Online. Dostupné z: https://mocr.mo.gov.cz/images/id_40001_50000/46088/ob-ranna__strategie-_c_r_2023_final.pdf. [cit. 2025-04-04].

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY, 2025. *Koncepce přípravy občanů k obraně státu*. Praha. Online. Dostupné z: https://mocr.mo.gov.cz/images/id_40001_50000/46088/Kon-cepce_p____pravy_ob__an__k_obran____st__tu_2025-2030_final.pdf. [cit. 2025-04-04].

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, 2016. *Audit národní bezpečnosti*. Praha. Online. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/assets/media-centrum/aktualne/Audit-na-rodni-bezpecnosti-20161201.pdf>. [cit. 2025-04-04].

MINISTERSTVO VNITRA, MINISTERSTVO OBRANY a MINISTERSTVO SPRÁVEDLNOSTI, 2022. *Analýza připravenosti České republiky čelit závažné dezinformační vlně*. Praha. Online. Dostupné z: <https://mv.gov.cz/chh/clanek/analyza-pripravenosti-ceske-republiky-celit-zavazne-dezinformacni-vlne.aspx> [cit. 2025-04-04].

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY, 2015. *Bezpečnostní strategie České republiky 2015*. Praha. ISBN 978-80-7441-005-5.

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY, 2023. *Bezpečnostní strategie České republiky*. Praha. ISBN 978-80-7441-099-4.

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY, 2024. *Prokremelské pohádky*. Praha. Online. Dostupné z: https://mzv.gov.cz/file/5597068/pohadky_final.pdf. [cit. 2025-04-04].

MINISTERSTVO OBRANY ČESKÉ REPUBLIKY, 2021. *Národní strategie pro čelení hybridnímu působení*. Praha. Online. Dostupné z: <https://mocr.mo.gov.cz/assets/informacni-servis/zpravodajstvi/narodni-strategie-pro-celeni-hybridnimu-pusobeni.pdf> [cit. 2025-04-04].

PIKA, Tomáš; CIBULKA, Jan a KOČÍ, Petr, 2023. *Rok Společnosti nedůvěry: projekt, který se poprvé pokusil popsat skutečný dopad dezinformací v Česku*. Online. In: IROZHLAS. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/spolecnost-neduvery-shrnuti-rok-dez-informace-vyzkum-cesko_2312300500_pik. [cit. 2025-04-04].

PROROK, Vladimír a kol., 2020. *Od jistoty bipolárního světa ke globálnímu chaosu*. Praha: UNIVERZITA Jana Amose Komenského. ISBN 978-80-7452-150-8.

REMUDA, Filip, [@Čestmír Strakatý] 2025. *Rusku potřebujeme víc rozumět. I v Česku roste frustrace a pocit nespravedlnosti*. Online. Dostupné z: YouTube, https://www.youtube.com/watch?v=JH5tIvt0KbI&ab_channel=%C4%8Cestm%C3%ADrStrakat%C3%BD. [cit. 2025-04-04].

ČESKÁ TELEVIZE, ©2024. *Rozdělená společnost*. Online. In: iVysílání. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/16614681176-fenomen-doby/224452801120001/>. [cit. 2025-04-04].

IROZHLAS, ©2023. *Společnost nedůvěry*. Online. IROZHLAS. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/neduvera>. [cit. 2025-04-04].

STOJAR, Richard, 2017. Vývoj a proměna konceptu hybridní války. *Vojenské rozhledy*. Roč. 26, č. 2, s. 44-55. ISSN 1210- 3292.

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ ČESKÉ REPUBLIKY, 2024. *Strategická komunikace*. Online. In: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. 19.12.2024, 8.01.2025. Dostupné z: https://mzv.gov.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/vyrocní_zpravy_a_dokumenty/poskytnute_informace/strategicka_komunikace.html. [cit. 2025-04-04].

THOMAS, Timothy, 2020. *The Chekinov-Bogdanov Commentaries of 2010-2017: What did they teach us about Russia's new way of war?* The MITRE Corporation.

EVROPSKÉ HODNOTY, ©2022. *TISKOVÁ ZPRÁVA: Představení plánu Strategické komunikace státu*. Online. In: *Evropské hodnoty z.s.*, ©2025. Dostupné z: <https://europeanvalues.cz/cs/tiskova-zprava-predstaveni-planu-strategicke-komunikace-statu/>. [cit. 2025-04-04].

TREVERTON, Gregory F. a kol., 2018. *Addressing Hybrid Threats*. Swedish Defence University. ISBN 978-91-86137-73-1.

BEZPEČNOSTNÍ RADA STÁTU, 2021. *Usnesení bezpečnostní rady státu: ke zřízení funkce koordinátora agendy čelení hybridnímu působení a Odborné pracovní skupiny Bezpečnostní rady státu pro čelení hybridnímu působení*. Online. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/assets/ppov/brs/pracovni-vybory/hybridni-hrozby/usn-41-21.pdf>. [cit. 2025-04-04].

WALKER, Robert G., 1998. *The United States Marine Corps And Special Operations*. Masters Thesis. Monterey: Naval Postgraduate School Monterey California. NSN: 7540-01-280-5500

WEISSMANN, Mikael; NILSSON, Niklas; PALMERTZ, Björn a THUNHOLM, Per, 2021. *Hybrid Warfare: Security and Asymmetric Conflict in International Relations*. I.B. TAURIS. ISBN 978-1-7883-1711-5.

ZAVŘEL, Filip, 2022. *Strategická komunikace: Přínosy a přístupy*. Ministerstvo vnitra České republiky.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 – Užití nekonvenčních prostředků dle Gerasimova.....	17
Obrázek 2 – Grafické umístění hybridní války dle Walkera.	19
Obrázek 3 – Teorie geografie hybridní války.	25
Obrázek 4 – Grafické zobrazení provázanosti dezinformačních médií.	43
Obrázek 5 – Příklad „recyklace“ starých informací pro dezinformační účely.	44
Obrázek 6 – Kategorizace společnosti na škále víry v konspirace.	55
Obrázek 7 – Index důvěry ve státní instituce.	56

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Akční plán	Akční plán k Národní strategii pro čelení hybridnímu působení z roku 2021
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
Audit	Audit národní bezpečnosti z roku 2016
AZI	alternativní zdroje informací (dezinformační média)
BIS	Bezpečnostní informační služba
BS ČR	Bezpečnostní strategie České republiky
ČLR	Čínská lidová republika
ČR	Česká republika
EU	Evropská Unie
HV	hybridní válka
CHH	Centrum proti hybridním hrozbám
IntRA	Internet Research Agency
MHP	Mezinárodní humanitární právo
NATO	Severoatlantická aliance
NGW	New Generation Warfare (Novo-generační válka)
OPS BRS	Odborná pracovní skupina Bezpečnostní rady státu pro čelení hybridnímu působení
OS ČR	Obranná strategie České republiky
RF	Ruská federace
sb.	sbírky
Strategie	Národní strategie pro čelení hybridnímu působení z roku 2021
tzv.	tak zvané
ÚZSI	Úřad pro zahraniční styky a informace
VZ	Vojenské zpravodajství

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Východiska rozhovoru č. 1

Příloha P II: Východiska rozhovoru č. 2

Příloha P III: Východiska rozhovoru č. 3

Příloha P IV: Dokumenty a weby edukačního protidezinformačního charakteru

PŘÍLOHA P I: VÝCHODISKA ROZHOVORU Č. 1

Datum rozhovoru: 9. 3. 2024

Tázaným respondentem byl 21letý student vysoké školy ekonomické, jež se veřejně ztotožňuje s AZI (dezinformační scénou). Významnou motivací tázaného pro konzum AZI je zájem o jiný a kritický pohled (vůči masmediálnímu narativu) pro řešená témata a snaha o únik z informační bubliny.

Počátek konzumu nedokáže určit, nýbrž potvrzuje růst zájmu o AZI při pandemii COVID-19. V daném období byl respondent středoškolským šestnácti letým studentem a úvod do AZI přišel z řad rodinných příslušníků.

Respondent se považuje za politicky (a geopoliticky) informovaného a identifikoval by se jako pravico-liberální kapitalista, racionální progresivista a odpůrce levicových ideologií. Zároveň sympatizuje s politickou stranou SPD, výhradně pro její konfrontaci mainstreamu (kritika EU a NATO). Tázaný subjekt si uvědomuje levicovou orientaci jmenované strany, se kterou nesouhlasí.

Za užívané AZI respondent uvedl platformy YouTube (politické podcasty – Lubomír Volný), Facebook a Telegram (soukromé skupiny „*Skupina svobodomyslných lidí*“). Tázaný subjekt potvrzuje studium řešených problematik, jejich zdrojů a ověřování si informací. Dále zmiňuje své vědomí o existenci „*hoaxů*“ v užívaných informačních zdrojích (řešené konspirační oblasti, jež respondenta nezajímají – apolitické konspirace, např. „*teorie ploché země*“) a důležitost v odhalování „*skutečné pravdy*“ a „*nevěření všemu*“. Respondent čerpá z cizojazyčných a zahraničních zdrojů, přičemž jejich politickou / geologickou vazbu neviduje. Zdroje považuje za názory globálního formátu bez odpovědnosti k určitému společenskému spektru.

Tázaný subjekt si uvědomuje přechod stejných dezinformačních zdrojů z problematiky COVID-19 na problematiku ozbrojeného konfliktu na Ukrajině. Také si uvědomuje adaptaci těchto skupin v rámci budoucích krizí a přirovnává je k chování masmédií (chtíč po senzaci). Sám se diseminace AZI neúčastí, jelikož ji považuje za ztrátu času.

Respondent neuvádí změny ve svém morálních nebo společenských zásadách, nýbrž růst skepse vůči státu a jeho institucím a mezinárodním organizacím potvrzuje. Existenci hybridní války v podobě informačního působení respondent eviduje a chápe její význam.

Provázanost jím konzumovanými zdroji s dezinformační scénou neshledává a dále komentuje, že cenzura jakékoliv podoby (i dezinformací) je nepřípustná.

Při dotazování na konkrétní problémy, tázaný často obcházal odpověď obecnými idealistickými názory. Odpovědi na momentální geopolitickou situaci, členství v NATO a EU, ozbrojený konflikt na Ukrajině a Ruskou federaci jako hrozbu pro Evropu, jsou shrnutelné jako:

- nejdůležitější je diplomacie, neutralita a nezbrojení,
- Evropská Unie má socialistické a diktátorské tendence,
- Ruská federace je demokratičtější než země EU,
- Ruská federace rozhodně není geopolitickou hrozbou a nechce expandovat,
- konflikt na Ukrajině lze vyřešit rozdělením Ukrajiny na západ (připojitelný k západním zemím) a východ, který zůstane neutrální,
- další konspirační přesvědčení tázaného zahrnují např. neexistenci COVID-19.

Závěr rozhovoru č. 1

Tázaný si neuvědomuje existenci „alternativních informací“ jako dezinformací a jejich účel jako nástroj sociálního inženýrství. Jeho zájem o konfrontaci masmediálních pohledů ho motivuje v konzumu dezinformací a je plně odevzdaný jejich pravdivosti. Subjekt naznačil, „vybíravost“ při hledání „pravdy“, což vyzdvihuje myšlenku hledání individuální pravdy. Lidská potřeba nevěřit pravdě, nýbrž tvrzení, které je nám sympatické může umocňovat dlouhodobou konzumaci dezinformací a propad „králičí norou“.

Pozoruhodné jsou ideologické rozpory tázaného. Například pravicové smýšlení a podpora levicové strany, liberalismus a obdiv totalitní moci, či pacifismus a podpora válečného agresora. Tyto zaslepené kontrasty jsou pravděpodobným dopadem populistického manipulátorství dezinformační scény, překrucující realitu. Vybraný subjekt je z akademického prostředí, které bývá samo napadáno přímým působením „aktivních agentů – operátorů“. Možným východiskem je konfrontace tázaného subjektu zmíněným agentem, jenž může vyústit ve vědomou, či nevědomou spolupráci s nepřátelskou mocností v podobě diseminace informací, podávání informací a podobně.

PŘÍLOHA P II: VÝCHODISKA ROZHOVORU Č. 2

Datum rozhovoru: 14. 4. 2024

Tázaným subjektem byl 65letý muž, důchodce – automechanik, jenž byl doporučený blízkým pro rozhovor, jakožto aktivní konzument dezinformační scény. Hlavním důvodem napojení tázaného na AZI je přesvědčení o nepravdivosti a cenzuře mainstreamových médií (ČT, NOVA, Prima). Dalším umocňujícím faktorem respondenta pro podporu „protichůdného proudu“ je vnímání paralely mezi cenzurou režimu Sovětského svazu a dnešní cenzurou západní společnosti.

Zájem respondenta o alternativní zdroje informací počal v roce 2014 v souvislosti na Ruskou invazi a následnou anexi Ukrajinského Krymu. Opakovaný jednostranný pohled mainstreamových médií na konflikt v tázaném vytvořil potřebu získat informace opačného pólu.

Za médium AZI tázaný uvedl platformu YouTube (politické podcasty: Alexander Mercouris, Douglas McGregor, UnionWeb, Xaver Live, Bobošíková – Aby bylo jasno). Z důvodu neznalosti anglického jazyka, jmenované zahraniční zdroje tázaný konzumuje prostřednictvím titulků / automatických překladačů. Další formu získávání informací tázaný uvedl řetězové emaily od přátel, jejichž šíření se neúčastní stejně jako v případě jiných forem informací. Důvodem nezájmu v diseminaci je pocit „*nesmyslnosti*“ a „*ztracenosti situace*“ respondenta.

Geopolitickou náklonost užívaných zdrojů respondent nevylučuje, ale zároveň je označuje za světové, neprovázané informátory, nenávané na Východní mocnosti. Přechodovost a adaptaci dezinformační scény v rámci „*dezinformačně žhavých*“ témat respondent nevnímá. Informace získané prostřednictvím AZI si tázaný ověřuje dalšími zdroji podobného charakteru, dále komentuje věrohodnost zdrojů prostřednictvím časového potvrzení predikované skutečnosti.

Při dotazování na konkrétní problémy, tázaný nechtěl plně „*zabředávat*“ do konkrétních problematik, nýbrž zmíněné situace komentoval konspiracemi glorifikující sílu Východních mocností. Odpovědi na momentální geopolitickou situaci, členství v NATO a EU, ozbrojený konflikt na Ukrajině a Ruskou federaci jako hrozbu pro Evropu, jsou shrnutelné níže.

- Jihovýchodní mocnosti (RF, Čína, Írán, Indie) utvořili ekonomicky nezávislý protipól k Západu,
- Západ upadá a pokouší se vyvolat konflikt pro udržení moci,
- EU je novodobý socialismus, nýbrž odstup ČR z ní je nemožný,
- NATO je bezpečnostní hrozba pro ČR z důvodu možnosti vyvolání ozbrojeného konfliktu, jediná vojenská mocnost NATO je USA,
- válka na Ukrajině je vyprovokovaná fašistickou Ukrajinskou vládou, RF brání utlačované Rusy v Donbasu a brání se před územním přiblížováním NATO (vstup Finska a Švédska do NATO),
- Ukrajinská obrana je už nyní prohraná z důvodu nedostatku mužstva a následující ukončení podpory ze strany USA,
- Západ se podporou Ukrajiny naprosto demilitarizoval a RF posílila svoji bojeschopnost,
- momentální vláda ČR a prezident chtějí ozbrojený konflikt s Východními mocnostmi.

Závěr rozhovoru č. 2

Respondent považuje konzumovanou dezinformační scénu za nezávislé médium, jenž prostředkuje pravdivé informace, které mainstreamová média cenzurují. Subjekt si uvědomuje podpůrnou geopolitickou orientaci zdrojů, nýbrž je přesvědčen v jejich nezávislosti. Tento jev je podporován skutečností, že některé užívané zdroje jsou zprostředkovávány v západních zemích.

Dalším motivujícím faktorem tázaného je „zažitá“ nedůvěra ve státní instituce. Respondent shledává paralelu mezi cenzurou komunistického režimu, ve kterém cenzurované informace také získával prostřednictvím alternativních zdrojů, a cenzurou momentálního demokratického Západního uskupení, tudíž považuje boj za informace přirozený. Zajímavým fenoménem je neprovázanost Sovětského svazu a Ruské federace z pohledu tázaného, což je pravděpodobně umocněno přesvědčením o nezávislosti a nenávislosti užívaných zdrojů na RF, jakožto nástrojů sociálního inženýrství.

Ověřenost informací je pro tázaného zásadní, nýbrž jejich pravdivost ověřuje prostřednictvím dalších dezinformačních webů, což formuje pocit pravdivosti v uzavřené informační

bublině. Dalším jmenovaným prostředkem ověřování pravdivosti je dle respondenta potvrzení informací v čase. Nabízí se tedy myšlenka, zda jsou dezinformační zdroje schopné transformace dříve šířených informací na následné skutečné dění, čímž utvrzují konzumenty v jejich pravdivou predikci, či reagují na vzniklé události tvorbou imaginárních zpětných komentářů. Teoretická příkladová formulace: „*Událost A se stala přesně jak jsme říkali v informačním sdělení X.*“ Kdy informační sdělení X je interpretováno dříve než událost A nastane, přičemž neodpovídá nastalé skutečnosti A. Následné „*potvrzení pravdy v čase*“ by bylo uskutečněno třemi variantami:

- událost A bude upraveně interpretována, aby odpovídala dřívějšímu informačnímu sdělení X,
- informační sdělení X bude zpětně přeinterpretováno, aby odpovídalo objektivně pravdivé události A,
- kombinace obou metod.

Z informace o neznalosti cizích jazyků tázaného vyplývá potenciaální hrozba o zneužitelnosti zahraničních materiálů s přidánými dezinformačními titulky. Takto upravený materiál, prvně naprosto nevinně zamýšlený, se stává dezinformačním nástrojem.

PŘÍLOHA P III: VÝCHODISKA ROZHOVOR Č. 3

Datum rozhovoru: 11. 3. 2025

Tázaným subjektem byl 48letý muž, povoláním programátor, který byl pro rozhovor doporučený rodinným příslušníkem pro aktivní konzum AZI. Hlavním důvodem konzumu je snaha o „širší záběr“ a „více úhlů pohledu“ na řešenou problematiku. Dalším motivátorem je nedůvěra v mainstream. V rámci nekonkrétního řešení příjmu informací respondent udává mainstream a AZI na stejnou úroveň, kterou komentuje jako „...*nikdo neříká plnou pravdu... pravda je někde mezi...*“.

Výchozím bodem zájmu o AZI tázaný zmiňuje pandemii a lockdown COVID-19. Respondent popisuje pocity křivdy, vůči sobě a společnosti ze strany státu, jež ho motivovaly pro začátek užívání AZI za účelem hledání skutečné pravdy.

Úvodní zdroji respondent vytyčuje web Zdravé fórum a knihy Jana Tománka, které vznikali během pandemie. Dalšími uvedenými zdroji byl Facebook (SPD, Pavel Šik), Youtube (Xaver Live) a web Svědomí národa. Na diseminaci AZI se nijak aktivně nepodílí.

Politickou návaznost AZI respondent neshledává a uvádí, že sleduje „*pročeské zdroje*“ a politickou angažovanost cizích mocností v informačním prostředí vnímá jako nesmyslnou, nýbrž finanční motivaci, či podporu AZI nepopírá.

Pohled na základní společenské hodnoty se respondentovi nezměnil, ale vnímá „*zvrhlost*“ momentální demokracie v řízené cenzuře, která tyto hodnoty „*podvrací*“. Postoj a víra tázaného ve stát a jeho instituce se s časem negativně vyvíjela.

Při dotazování na konkrétní problémy, tázaný opakovaně zmiňoval nemožnost vnímání objektivní pravdy. Odpovědi na momentální geopolitickou situaci, členství v NATO a EU, ozbrojený konflikt na Ukrajině a Ruskou federaci jako hrozbu pro Evropu, jsou jako:

- RF není hrozba pro ČR a nemá expandační tendence, zároveň respondent nesympatizuje s RF v jakékoliv podobě,
- Ukrajina není jednoznačnou obětí ruské agrese,
- NATO je záminka bezpečnosti, nýbrž reálnou hrozbu, před kterou chrání neshledává,
- členství v EU je momentálně nutné,
- nejnovější vývoj v USA je bezpečnostní hrozbou pro ČR,

- další konspirační přesvědčení tázaného zahrnují – COVID-19 byl společenský experiment, víra v existenci „*stínové vlády*“.

Oblast hybridní války respondent vnímá a informační působení cizích mocností nepopírá, nýbrž jako hrozbu pro ČR je nepovažuje a návaznost na AZI nevnímá.

Závěr rozhovoru č. 3

Motivace tázané pro konzum AZI vychází z potřeby objektivní pravdy, nýbrž manipulačtorské tendence některých zdrojů nevnímá a je jimi ovlivňován. Důsledky této manipulace jsou nedůvěra ve stát a jeho instituce, což vede k nerespektování RF jako hrozby.

Respondent v některých otázkách (hrozba RF vůči ČR) nevěří státním zpravodajským složkám. Jeho názor by údajně změnila „přímá vojenská intervence“, za kterou Vrbětický výbuch nepovažuje. V tomto kontextu je zřetelné úspěšné informační konání, jež cílí podpoře nedůvěry ve stát a jeho instituce a falešná představa války, v jejím čistě vojenském konvenčním provedení, která zastiňuje informační působení jako vojenský nástroj.

Členy zmíněného webu Zdravé fórum jsou například Jana Zwyrtek Hamplová, senátorka, která čelila řadě obvinění za šíření dezinformací (Pika, 2023) a Soňa Peková, jež aktivně vystupovala během pandemie COVID-19 v oblasti epidemiologie a následně se přeorientovala do ezoprostředí s návazností na kult AllatRa (AllatRa, 2023). AllatRa je ruskojazyčný náboženský kult provozující hnutí „*Tvořivá společnost*“ vázaný na Kreml (Ciroková, 2024).

PŘÍLOHA P IV: DOKUMENTY A WEBY EDUKAČNÍHO PROTI-DEZINFORMAČNÍHO CHARAKTERU

Následuje stručný seznam metodických pomůcek a jiným dokumentů zaměřených na praktické užití v boji s dezinformačním působením, které se z kapacitních důvodů (nebo nevědomosti o jejich existenci v době psaní textu autorem) neřešili v samotném textu práce.

Protivlivový manuál pro sektor vysokých škol

Protivlivový manuál pro sektor vysokých škol, 2021. Centrum proti hybridním hrozbám. Online. Dostupné z: <https://mv.gov.cz/chh/clanek/protivlivovy-manual-pro-sektor-vysokych-skol.aspx>

RESIST

RESIST: příručka pro boj s dezinformacemi, 2019. Government Communication Service. Online. Dostupné z: <https://mv.gov.cz/docDetail.aspx?docid=22229920&docType=ART>

RESIST 2

RESIST 2: Counter-disinformation toolkit, 2021. Government Communication Service. Online. Dostupné z: <https://gcs.civilservice.gov.uk/wp-content/uploads/2021/11/RESIST-2-counter-disinformation-toolkit.pdf>

Slovníček klíčových pojmů v oblasti boje proti dezinformacím

Slovníček klíčových pojmů v oblasti boje proti dezinformacím s dopadem na vnitřní bezpečnost, 2023. Krizový informační tým Ministerstva vnitra. Online. Dostupné z: <https://mv.gov.cz/soubor/krit-slovnicek-pojmu-v-boji-proti-dezinformacim-20230104-pdf.aspx>

Stratcom Laughs

OZOLIŇA, Žaneta et al., 2017. *STRATCOM LAUGHS: IN SEARCH OF AN ANALYTICAL FRAMEWORK*. NATO STRATEGIC COMMUNICATIONS CENTRE OF EXCELLENCE. ISBN 978-9934-564-12-3.

Seznam webů:

Demagog.cz, ©2025. Online. Dostupné z: <https://demagog.cz/>. [cit. 2025-04-05].

Evropské hodnoty z.s., ©2025. Dostupné z: <https://europeanvalues.cz/cs/tiskova-zprava-predstaveni-planu-strategicke-komunikace-statu/>. [cit. 2025-04-05].

Konspiratori.sk, ©2025. Online. Dostupné z: <https://konspiratori.sk/>. [cit. 2025-04-05].

Neovlivní, ©2016. Online. Dostupné z: <https://neovlivni.cz/>. [cit. 2025-04-05].

Ověřovna!, ©1997-2025. Online. IROZHLAS. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/zpravy-tag/overovna>. [cit. 2025-04-05].